

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาค้นคว้าเรียงตามลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

- 1.1 ความหมายของไตรภูมิ
- 1.2 ความเป็นมาของไตรภูมิพระร่วง
- 1.3 เนื้อหาของไตรภูมิพระร่วง
- 1.4 คุณค่าของไตรภูมิพระร่วง
- 1.5 ความหมายของคำยืม
- 1.6 ประเภทของการยืม
- 1.7 สาเหตุของการยืม
- 1.8 ลักษณะของการยืม
- 1.9 คำยืมที่ปรากฏในภาษาไทย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 คำยืม
- 2.2 ไตรภูมิพระร่วง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1.1 ความหมายของไตรภูมิ

ไตรภูมิ มีชื่อเรียกหลายอย่าง คือ ไตรภูมิ, เตภูมิ, เตรภูมิ ซึ่งแต่ละชื่อมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ไตรภูมิ ได้แก่ ภพทั้ง 3 คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ, ตามไสยศาสตร์ว่า สวรรค์มนุษย์โลก บาตาล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 363)

ไตรภูมิ ได้แก่ ภูมิ 3 คือ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 369)

ไตรภูมิหรือเตรภูมิ แปลว่า สามโลกหรือโลกทั้ง3 อันได้แก่ กามภูมิ รูปภูมิ และอรูปภูมิ

(ทองเจือ สืบชมภู, ม.ป.ป. หน้า 9)

ไตรภูมิ แปลว่า สามแดน คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ (นิพนธ์ สุขสวัสดิ์, 2521. หน้า 79)

ไตรภูมิ แปลว่า ภูมิ 3 คือ กามภูมิ หรือ กามวจรภูมิ, รูปภูมิ หรือ รูปาวจรภูมิ, และ อรุภูมิ หรืออรุปาวจรภูมิ (พระธรรมปิฎก. (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2529. หน้า 3)

ภพ 3 ได้แก่ ภาวะชีวิตของสัตว์, โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ คือ กามภพ ภพที่เป็นกามาวจร, ภพของสัตว์ผู้ยังเสวยกามคุณคืออารมณ์ทางอินทรีย์ 5 ได้แก่ อมาย 4 มนุษย์โลก และกามาวจรสวรรค์ทั้ง 6

รูปภพ ภพที่เป็นรูปาวจร, ภพของสัตว์ผู้เข้าถึงรูปฌาน ได้แก่รูปพรหมทั้ง 16 อรูปภพ ภพที่เป็นอรุปาวจร, ภพของสัตว์ผู้เข้าถึงอรุฌาน ได้แก่อรุพรหม 4 (พระราชาวรมณี. (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2528. หน้า 115)

ภพ 3 คือ กามภพ กำเนิดที่จิตติดพันอยู่ในการเสพกาม ได้แก่ มนุษย์ เดิยร์จกาน เทวดา รูปภพ จิตไม่ติดอยู่ในการเสพกาม แต่ยังติดอยู่ในรูป ได้แก่ รูปพรหม , อรูปภพ จิตไม่เสพกามและไม่ติดในรูป แต่ยังติดอยู่ในอารมณ์ที่ไม่มีรูปได้แก่อรุพรหม (พ.อ.ปิ่น มุกข์กันต์, 2534. หน้า 229)

กล่าวโดยสรุป ไตรภูมิ หมายถึงแดน ที่กำเนิดของสัตว์ 3 จำพวกหรือชั้นเป็นที่อยู่ของสัตว์ 3 จำพวก คือ กามภูมิ แดนของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยกามตัณหา มี 11 ภูมิ , รูปภูมิ แดนของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยรูปได้แก่รูปพรหม 16 ชั้น , และอรุภูมิ แดนของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยรูป ได้แก่ อรุพรหม 4

1.2. ความเป็นมาของไตรภูมิพระร่วง

ความเป็นมาของไตรภูมิพระร่วง มีผู้กล่าวสรุปไว้ดังนี้ “ไตรภูมิพระร่วง” เดิมเรียกว่า “เตภูมิกถา” หรือ “ไตรภูมิกถา” ในบานแพนทกฉบับ หอสมุดวชิรญาณ พ.ศ. 2455 กล่าวว่า สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเปลี่ยนชื่อเป็น “ไตรภูมิพระร่วง” เพื่อคู่กับ “สุภาสิตพระร่วง” ไตรภูมิพระร่วง เป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหารัชมงคลราชินี กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ในบานแพนทกเดิมว่า “เนื้อความไตรภูมิกถานี้ มีในกาลเมื่อใดได้ และมีแต่ใน ปีระกา ฟ้าเมื่อศักราชได้ 23 ปี ปีระกาเดือน 4 เพ็งวันพฤหัสบดีวาร ผู้ใดหากสอดรับมิได้ไล่สัน เจ้าพระยาเลไทยผู้เป็นลูกแห่งเจ้าพระยาเลไทย ผู้เสวยสมบัติในเมืองศรีสัชชนาลัยและ สุขโขทัย แลเจ้าพระยาเลไทยนี้ ธิเป็นหลานเจ้าพระรามราชผู้เป็นสุริยวงษ์ แลเจ้าพระเลไทยได้เสวยราชสมบัติในเมืองศรีสัชชนาลัยอยู่ได้ 6 เข้าจึงได้ไตรภูมิกถา” พระมหารัชมงคลราชินี เสดยราชสมบัติเมืองศรีสัชชนาลัยเมื่อ พ.ศ.1882 เพราะฉะนั้นจึงแต่งไตรภูมิพระร่วงในปี พ.ศ.1888 ซึ่งตรงกับ พ.ศ.1267

คำว่าศักราชได้ 23 ปี ในบานแพนงเดิม ต้องเป็นมหาศักราช และการคัดลอกคงจะผิดพลาด เนื่องจากการลบเลือนของอักษร คือ คัดลอกเลข 1 ข้างหน้าและเลข 6 ตัวกลางตกไป เหลือแต่เลข 2 กับ 7 แต่เลข 7 นั้นเลขลบเลือนไป เลยคัดเป็นเลข 3 แล้วเขียนติดกันเลยกลายเป็น "ศักราชได้ 23 ปี" ที่ถูกต้องเป็นศักราชได้ 1267 ปี

ต้นฉบับไตรภูมิพระร่วงได้มาจากเมืองเพชรบุรี เป็นหนังสือ 10 ผูก บอกไว้ว่า พระมหาช่วย วัดปากน้ำ (วัดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ) จารขึ้นไว้ตรงกับสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อเดือน 4 ปีจอ สมฤทธิศก จุลศักราช 1140 (พ.ศ. 2321)" (นิพนธ์ สุขสวัสดิ์, 2521. หน้า 78-79)

"ไตรภูมิพระร่วงเดิมมีชื่อว่า เตภูมิกถา หรือ ไตรภูมิกถา แต่เนื่องจากมีหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องไตรภูมิหลายฉบับด้วยกัน ทั้งเขียนด้วยภาษาไทย เขมร และลาว ดังนั้นเพื่อให้แตกต่างกว่าฉบับอื่นและเพื่อให้เป็นที่เข้าใจได้ง่าย ๆ ว่าหมายถึงฉบับใดและทั้งเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ราชวงศ์พระร่วง สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้ทรงเป็นนายกหอพระสมุดแห่งชาติจึงทรงเปลี่ยนชื่อเป็นไตรภูมิพระร่วง ในการพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2455 ความในบานแพนงของหนังสือไตรภูมิฉบับนี้กล่าวว่า เป็นของพระเจ้ากรุง ศรีสัตนาคาไสยสุโขทัย ผู้ทรงพระนามว่าพญาสิทธิไธได้แต่งขึ้นไว้เมื่อปีระกา ศักราชได้ 23 ปี ต้นฉบับนั้นหอพระสมุดวชิรญาณได้มาจากเมืองเพชรบุรี เป็นหนังสือ 10 ผูก บอกไว้ข้างท้ายว่า พระมหาช่วย วัดปากน้ำ ชื่อวัดกลาง (เมืองสมุทรปราการ) จารขึ้นไว้ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อ ณ เดือนสี่ ปีจอสมฤทธิศก จุลศักราช 1140 ข้อความตอนท้ายหนังสือคือ พระมหาช่วยจารพระไตรภูมิที่วัดปากน้ำ ชื่อวัดกลาง แล้วแต่ในเดือน 4 ปีจอ วันอาทิตย์ เมื่อเวลาตะวันบ่าย 3 โมงเศษ เมื่อพระพุทธศักราชไปได้แล้ว 2321 พระวรวงศาเศษสังขยาเดือนได้ 9 เดือน วัน 26 วัน เป็นสำเร็จแล้วแล

ต้นฉบับไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสือโบราณยาว 10 ผูก (10 เล่ม) ส่วนจะได้ต้นฉบับ มาจากไหนไม่ปรากฏ คาดว่าไม่ใช่ต้นฉบับเดิมที่แต่งในสมัยสุโขทัย คงมีการคัดลอกต่อ ๆ กันมาจนในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระมหาช่วยวัดปากน้ำ ชื่อวัดกลาง จารใหม่เสร็จใน พ.ศ. 2321 และเชื่อกันว่าพระมหาช่วยจารจากไตรภูมิกถาซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) เพราะปรากฏในบานแพนงเดิมว่า เนื้อความในไตรภูมิกถานี้ มีในกาลเมื่อใดได้ และมีแต่ในปีระกาพัน เมื่อศักราชได้ 23 ปี ปีระกาเดือน 4 เพ็งวันพฤหัสบดี ผู้ใดหากสอดรู้สมบัติได้สืบเจ้าพระยาเลไทยผู้เป็นลูกแห่งเจ้าพระยาเลไทย ผู้เสวยสมบัติในเมือง ศรีสัตนาคาไสยและสุโขทัย แลเจ้าพระยาเลไทยนี้ ฐเป็นหลานเจ้าพระรามราชผู้เป็นสุริยวงษ์ แลเจ้าพระเลไทยได้เสวยราชสมบัติในเมืองศรีสัตนาคาไสยอยู่ได้ 6 เข้าจึงได้ไตรภูมิ

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงอธิบายไว้ในบานแพนงหนังสือไตรภูมิพระร่วง

เกี่ยวกับเรื่องศักราชที่ลงไว้ในว่าแต่งปีระกา ศักราชได้ 23 ปีว่า ในศิลาจารึกปรากฏว่าพญาลิไท อยู่ในราชสมบัติกว่า 30 ปี แลทรงเลื่อมใสในพระศาสนา อาจจะต้องหนังสือเช่นเรื่องไตรภูมินี้ ได้ด้วยประการทั้งปวง แต่ศักราชที่ลงไว้ในหนังสือว่า แต่งปีระกา ศักราชได้ 23 ปีนั้น จุลศักราช 23 เป็นปีระกาจริงแต่เวลาช้านานก่อนรัชกาลพญาลิไทมากนักจะเป็นจุลศักราชไม่ได้ เดิมเข้าใจว่าจะเป็นพุทธศักราชหรือมหาศักราช แต่หากผู้คัดลอกที่หลังจะตกตัวเลขหน้าหรือเลขหลังไปสองตัว ลองเติม ลองสอบดูหลายสถานก็ไม่สามารถหันเข้าให้ตรงหรือแม้แต่เพียงจะให้ใกล้กับศักราช รัชกาลของพญาลิไทตามที่รู้ชัดแล้วในศิลาจารึก ในเรื่องนี้ อาจารย์นิรันดร์ นวมารค์ ได้กล่าว วิจัยไว้ว่า จากหลักฐานในจารึก เมื่อพระบิดาสวรรคตแล้ว พญาลิไท หรือ เลไท จึงได้ลงมา ครองสุโขทัยใน พ.ศ. 1897 และครองราชย์อยู่จน พ.ศ. 1919 และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็ถือ ตามปีที่กล่าวมานี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นที่ว่า "เจ้าพญาเลไทได้เสวยราชสมบัติในเมือง สัชชนาโดยอยู่ 6 เข้า จึงได้ไตรภูมิ" นั้น อาจหมายความว่า ได้ทรงนิพนธ์ขึ้นเมื่อยังเป็น พระยุพราชครองเมืองศรีสัชชนาลัยอยู่ก็ได้ ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ก็ทรง สันนิษฐานไว้ว่า "หนังสือไตรภูมิพระร่วงซึ่งเจ้าพระเจ้าธรรมราชาลิไท (อันเป็นราชนัดดา พระเจ้า รามคำแหงมหาราช) ทรงแต่เมื่อเป็นมหาอุปราช..." (ข้อความนี้จากบันทึกสมามวรรคตปีที่ 1 ฉบับ ที่ 5 พ.ศ. 2475 หน้า 47) และสรุปเหตุผลเรื่องนี้ว่าถ้าทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อ เสวยราชย์แล้ว 6 ปี ก็จะต้องกับ พ.ศ. 1903 ซึ่งตรงกับ จ.ศ. 722 แต่เป็นปีชวดไม่ใช่ปีระกา ดังนั้นก็พอสันนิษฐานได้ เพียงว่า หนังสือไตรภูมิพระร่วงฉบับพญาลิไทซึ่งเป็นพระร่วงองค์ที่ 4 นี้ น่าจะได้ทรงพระราชนิพนธ์ ขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 1890-1919..." (วันเนา ยูเด็น, 2527. หน้า 29-30)

"ไตรภูมิพระร่วง เป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหาธรรมราชาลิไท ซึ่งแต่งขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช 1888 โดยมีพระประสงค์ที่จะเทศนาโปรดพระมารดา และเพื่อ "จำเริญพระ- อภิธรรม"

ไตรภูมิพระร่วงเป็นหลักฐานชิ้นหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถอย่างลึกซึ้งใน ด้านพุทธศาสนาของพระมหาธรรมราชาลิไทที่ทรงรวบรวมข้อความต่าง ๆ ในคัมภีร์พระพุทธ- ศาสนา นับแต่พระไตรปิฎก อรรถกถา และปกรณ์พิเศษต่าง ๆ มาเรียบเรียงขึ้นเป็นวรรณคดีโลก- ศาสตร์เล่มแรกที่แต่งเป็นภาษาไทยเท่าที่มีหลักฐานอยู่ในปัจจุบันนี้

ไตรภูมิพระร่วงจะเป็นที่รู้จักและนิยมของชาวสุโขทัยมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่มีหลักฐาน ปรากฏ ในทรรคนะของผู้เขียน น่าจะมีอิทธิพลต่อชาวสุโขทัยไม่มากนัก โดยสังเกตว่ากาที่

พระสังฆราชเมธังกรผู้ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระมหาธรรมราชาลิไท ได้รจนาคัมภีร์โลกกัปที่ปกสาร ขึ้นภายหลังจากไตรภูมิพระร่วงไม่นานนัก ท่านไม่ได้อ้างถึงไตรภูมิพระร่วง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสือใหม่และแต่งเป็นภาษาไทยซึ่งยังไม่เป็นที่นิยมในขณะนั้น

ต้นฉบับของไตรภูมิพระร่วงคงจะสูญหายไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดให้ พระภิกษุสงฆ์และนักปราชญ์ราชบัณฑิตเรียบเรียง ไตรภูมิกถา ขึ้นในปี พุทธศักราช 2326 (ต่อมาเป็นที่รู้จักในชื่อของไตรภูมิโลกวิเนจยกถา ส่วนวน 1) ไม่ได้มีการอ้างถึงไตรภูมิพระร่วง และก็เช่นกันอีกเมื่อพระยาธรรมปรีชา (แก้ว) เรียบเรียง ไตรภูมิกถา ส่วนวน ที่ 2 ขึ้น ไตรภูมิพระร่วงได้มีโอกาสเป็นที่รู้จักกันทั่วก็เพราะ มีการตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 ในงานพระเมรุศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประสานศรีใส และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประไพศรีสอาด ในการพิมพ์ครั้งนั้น หอพระสมุดวชิรญาณได้ต้นฉบับ ไบลัง 10 ผูกมาจากจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งระบุไว้ในตอนท้ายว่า พระมหาช้อย วัดปากน้ำชื่อ วัดกลางจวรไว้ในรัชกาล พระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อเดือนสี่ ปีมจ สัมฤทธิศก จุลศักราช 1140 (ตรงกับปีพุทธศักราช 2321-ผู้เขียน)

(นิยะดา เหล่าสุนทร, 2543. หน้า 11-12)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ไตรภูมิพระร่วง ชื่อเดิมคือ “ไตรภูมิกถา” หรือ “ไตรภูมิ กถา” สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเปลี่ยนชื่อเป็น “ไตรภูมิพระร่วง” เพื่อเป็นเกียรติแก่พระยาสิทธิ กษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงผู้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ ไตรภูมิพระร่วงพระมหาธรรมราชาลิไท ซึ่งทรงแต่งขึ้นในปีพุทธศักราช 1888 ลักษณะการแต่งเป็นร้อยแก้ว แบบพรรณนาโวหาร บรรยายโวหาร และเทศนาโวหาร โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเทศนาโปรด พระมารดาและเพื่อสั่งสอนประชาชน ต้นฉบับสูญหายไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ต่อมาได้พบไตรภูมิ พระร่วงเป็นหนังสือ 10 ผูกซึ่งคัดลอกไว้โดย พระมหาช้อย วัดปากน้ำ (วัดกลางจังหวัดสมุทรปราการ) เมื่อสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เดือน 4 ปีมจ จุลศักราช 1140 (พ.ศ. 2321) และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 ในงานพระเมรุศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประสานศรีใส และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประไพศรีสอาด

1.3 เนื้อหาของไตรภูมิพระร่วง

เนื้อเรื่องของไตรภูมิพระร่วง เป็นการกล่าวพรรณนาโวหาร บรรยายโวหาร และเทศนาโวหารเกี่ยวกับภูมิสาม คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ ซึ่งได้มีสรุปไว้ดังนี้

“ไตรภูมิพระร่วง ได้กล่าวถึงภูมิทั้งสาม คือกามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ แล้วจำแนกรายละเอียดของแต่ละภูมิ

กามภูมิ นั้นแยกเป็น

ทุกติภูมิ ได้แก่ นรกภูมิ เตริจจานภูมิ เปตวิสัยภูมิ และอสุรกายภูมิ
 สุกติภูมิ ได้แก่ มนุสสภูมิ จกามาพจร ได้แก่สวรรค์ 6 ชั้น คือ จาตุมหาราชิก ดาวดึงส์
 ยามะ ดุสิต นิมมานรดี และปรนิมมิตสวส์ตี

รูปภูมิ ได้แก่ โสฬสพรหม กล่าวถึงพระพรหม 16 ชั้นฟ้า
 อรูปภูมิ กล่าวถึงพระนิพพาน" (ประจักษ์ ปรากฏพิทยากร, ม.ป.ป. หน้า 33)
 "ไตรภูมิภคตา ประกอบด้วยกามภูมิ รูปภูมิ และอรูปภูมิ
 กามภูมิประกอบด้วย 11 ภูมิ คือ นรก เปต อสุรกาย เตริจจาน รวมเรียกว่า อบายภูมิ
 หรือ ทุกติภูมิ มนุสสภูมิ และสวรรค์กามาพจร 6 ชั้น

รูปภูมิประกอบด้วย 16 ภูมิ เริ่มตั้งแต่พรหมปรัลัชชาภูมิจนถึงอกนิฐภูมิ
 อรูปภูมิประกอบด้วย 4 ภูมิ เริ่มตั้งแต่อากาศานัญจายตนภูมิ จนถึงเนวส์ญยานา
 สัญญายตนภูมิ" (พิชิต อคินิจ, 2536. หน้า 46)

"เนื้อเรื่องไตรภูมิพระร่วง...กล่าวถึงภูมิทั้งสาม คือ

1. กามภูมิ
2. รูปภูมิ
3. อรูปภูมิ

กามภูมิ คือ ภูมิที่ยังเกี่ยวข้องกับกาม แบ่งเป็น 11 สถาน คือ อบายภูมิ 4 มี นรก เปต
 อสุรกาย เตริจจาน สุกติภูมิ 7 มี มนุสย์ จาตุมหาราช ดาวดึงส์ ยามะ ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตสวตีรูป
 ภูมิ เป็นแดนที่อยู่ของพรหม ซึ่งมีญาณ คือ สมารจิตสูงขึ้นไปโดยลำดับ มี 16 ชั้น ชั้นต่ำสุดของภูมินี้
 คือ พรหมปรัลัชชา ชั้นสูงสุด คือ อกนิฐภคตา (อกนิษฐพรหม)

อรูปภูมิ เป็นพรหมชั้นสูงสุดขึ้นไปอีก 4 ชั้น มีญาณแก่กล้า แต่ไม่มีรูป เมื่อจิตรกร
 จะเขียนภาพถึงตอนนั้นมักจะใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดวงไฟเล็ก ๆ มีแสงเรือง ๆ แทนรูปพรหมในชั้นนี้"
 (สนิท ตั้งทวี, 2528หน้า 41)

"ไตรภูมิภคตา หรือไตรภูมิภคตา เป็นเรื่องราวของ 3 ภูมิที่กล่าวเปิดเรื่องว่า "อันว่าสัตว์
 ทั้งหลายย่อมจะเวียนวนไปมา และเกิดในภูมิ 3 อันนี้แลฯ" กล่าวคือ กามภูมิ รูปภูมิ และ อรูปภูมิ
 โดยแบ่งออกเป็นดังนี้ คือ

กามภูมิ 11 รูปภูมิ 16 และอรูปภูมิ 4 รวมทั้งหมดมี 31 ภูมีย่อมใน 3 ภูมิใหญ่ (ไตรภูมิ)
 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

กามภูมิ 11 แบ่งออกเป็น 2 ภูมิ คือ ทุกติภูมิ 4 และสุคติภูมิ 7

หุคตฤมิ 4 (อบายฤมิ) คือ

1. นรฤมิ
2. ตริจจันฤมิ
3. เปตฤมิ
4. อสุรกายฤมิ

สุคตฤมิ 7 แบ่งออกเป็นฤมีย่อย 2 ฤมิ คือ มนุสสุฤมิ 1 และสวรวฤมิ 6 สุคตฤมิจึงมีดังนี้

1. มนุสสุฤมิ
2. สวรวฤมิ 6 ดังนี้ คือ
 - 2.1 จาตุมหาราชิกาฤมิ (จตุมหาราช)
 - 2.2 ดาวดึงษฤมิ (ดาวดึงส์หรือไตรตรึงษ์)
 - 2.3 ยามาฤมิ (ยามะ)
 - 2.4 ตุสิตาฤมิ (ตุสิต)
 - 2.5 นิมมานรดีฤมิ
 - 2.6 ปรนิมมิตตวตฤมิ

กามฤมินั้นเป็นฤมิที่ยังเกี่ยวข้องกับกามวิสัย

รูปฤมิ 16 คือชั้นพรหมที่เราเรียกกันว่า พรหม 16 ชั้น หรือโลฟสพรหมพิมาน มีตามลำดับจากชั้นต่ำไปถึงชั้นสูงดังนี้ คือ

3 ชั้นแรกเรียกว่า ปรุณณานฤมิ มี

- พรหมปารีสัชชาฤมิ
- พรหมบุโรหิตาฤมิ
- มหาพรหมฤมิ

3 ชั้นถัดไปเรียกว่า หุติยณานฤมิ มี

- ปริตตภาภาฤมิ
- อัปปมาณภาภาฤมิ
- อภัสสวฤมิ

3 ชั้นถัดไปอีกเรียกว่า ตติยณานฤมิ มี

- ปริตตสุภาฤมิ
- อัปปมาณสุภาฤมิ
- สุภกิณหฤมิ

ชั้นสุดท้ายมีด้วยกัน 7 ภูมิ เรียกว่า จตุตถฌานภูมิ ในชั้นนี้ 5 ชั้นสุดท้ายเรียกว่าปีญจ

สุทธาวาส

เวทปผลาภูมิ

อัสถัญญัสตตภาภูมิ

อเวหาภูมิ

อตัปปาภูมิ

สุทฺถสสาภูมิ

สุทฺถสสิภูมิ

อกนิฏฐาภูมิ

(ปีญจสุทธาวาส เรียงจากชั้นต่ำสุดไปหาชั้นสูงสุดดังนี้ อเวหาภูมิ อตัปปาภูมิทฺถสสาภูมิ

สุทฺถสสิภูมิ และอกนิฏฐาภูมิ)

อรุปภูมิ 4 ประกอบด้วยภูมิดังต่อไปนี้ คือ

อากาसानัญญาตณภูมิ

วิญญานัญญาตณภูมิ

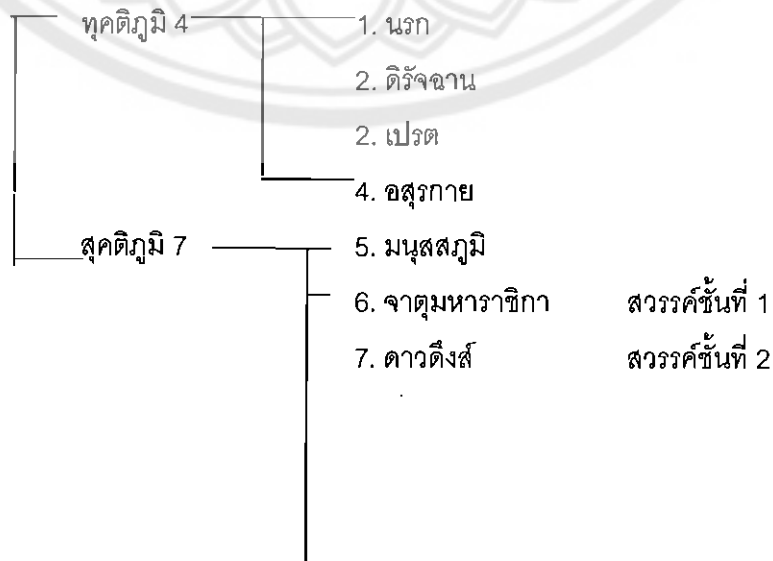
อากิญจัญญาตณภูมิ

เนวสัณญานาสัณญายตณภูมิ

รวมภูมิทั้ง 31 ภูมินี้เข้าเป็น 3 ภูมิใหญ่ เรียกว่า "ไตรภูมิ" (วันเนาว์ ยูเด็น. 2527 : 33-35)

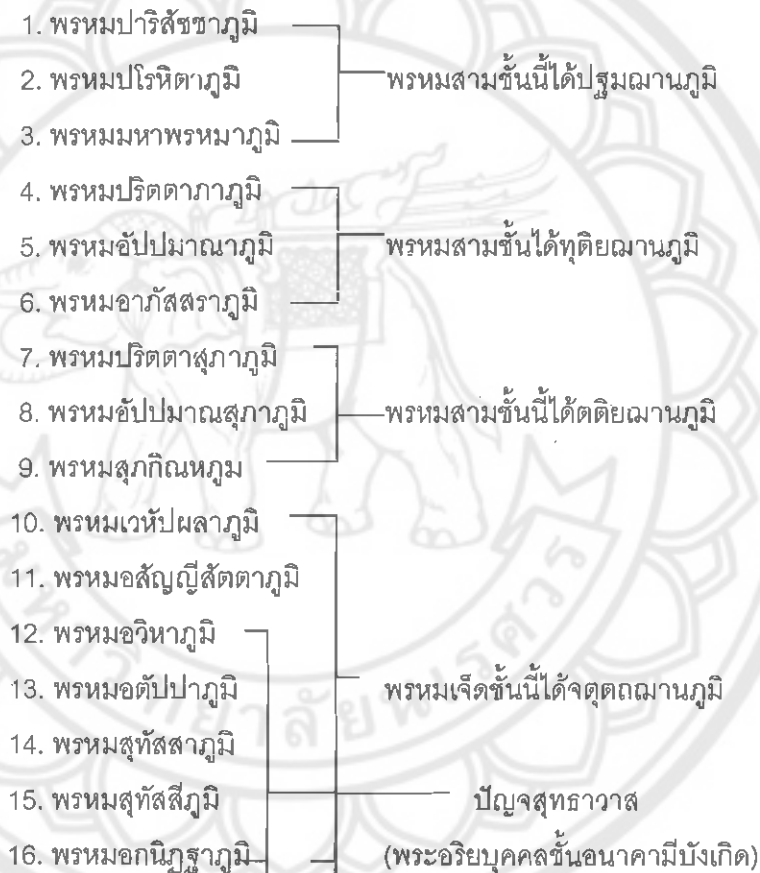
"เนื้อเรื่องของไตรภูมิพระร่วงกล่าวถึง การเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลกว่า จะหมุนเวียนเกิด เวียนตาย ด้วยแรงบุญ และแรงกรรมที่ได้กระทำในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ให้ไปเกิดในภูมิทั้งสามคือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุปภูมิ ตราบใดที่ยังไม่ได้บรรลुพระนิพพาน

1. กามภูมิ คือ ภูมิที่สัตว์โลกยังเกี่ยวข้องกับอยู่ในกาม มีตณหา มีรัก มีโลภ มีโกรธ มีหลง แบ่ง ออกเป็น 11 ภูมิ ใน 11 ภูมินี้ มีทั้งสุคติภูมิ และทุคติภูมิ ได้แก่

หกามาวจรภูมิ(สวรรค์6ชั้น) —	8. ยามา	สวรรค์ชั้นที่ 3
	9. ดุสิต	สวรรค์ชั้นที่ 4
	10. นิมมานนรตี	สวรรค์ชั้นที่ 5
—	11. ปรนิมมิตตวสวดี	สวรรค์ชั้นที่ 6

1. รูปภูมิ คือ พรหมโลกอยู่เหนือสวรรค์ชั้นสูงสุด คือ ปรนิมมิตตวสวดีขึ้นไป ผู้ไปเกิดในรูปภูมิ ยังคงมีรูป แต่ไม่มีกามตัณหา ไม่มีโลภะ ไม่มีโทสะ ไม่มีโมหะ แบ่งออกเป็น 16 ชั้น เรียกว่า โสฬสพรหม ผู้ไปบังเกิดชั้นใดก็สุดแต่แดนสูงต่ำตามลำดับคือ

2. อรูปภูมิ คือ โลกแห่งพรหมที่อยู่เหนือรูปภูมิขึ้นไป ไม่มีรูป มีแต่จิต แบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ

1. อากาสนัญญายตนภูมิ
2. วิญญานัญญายตนภูมิ
3. อากิญจัญญายตนภูมิ
4. เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ

รวมภูมิทั้งสามโลก ได้ 31 ชั้น สัตว์โลกใดจะได้ไปเกิดในภูมิใด ย่อมแล้วแต่บุญกรรมที่ได้ประกอบในขณะที่มีชีวิตอยู่" (ทองเจือ สืบชมภู, ม.ป.ป. หน้า 10-11)

"ความรู้เกี่ยวกับไตรภูมิพระร่วง..."

1. เนื้อเรื่อง พรรณนาถึงการเวียนว่ายตายเกิด ของเหล่าสัตว์ใน 3 ภูมิ คือ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ "อันว่าสัตว์ทั้งหลายย่อมจะเวียนวนไปมา และเกิดในภูมิ 3 อันนี้แล อันใดแลชื่อว่า 3 ภูมิ อันนี้เล่า อันหนึ่งชื่อว่า กามภูมิ อันหนึ่งชื่อว่ารูปภูมิ อันหนึ่งชื่อว่าอรูปภูมิ

ความหมายและรายละเอียดของ "ไตรภูมิ" ที่พึงทราบมีดังนี้

ไตร แปลว่า สาม ภูมิ แปลว่า ระดับ ชั้น หมายถึง ระดับ (ชั้น) ของจิต ไตรภูมิ จึงหมายถึง ระดับ (ชั้น) ของจิต 3 ระดับ คือ

1. กามภูมิ หรือ กามาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ยังปรารถนากามเป็นอารมณ์ คือ ยังเกี่ยวข้องกับกามคุณ คือ ระดับจิตใจของสัตว์โลกกามภพทั้ง 11 ชั้น

2. รูปภูมิ หรือ รูปาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ปรารถนารูปธรรมเป็นอารมณ์ ระดับจิตใจของท่านผู้ได้ฌานหรือผู้อยู่ในรูปภพทั้ง 16 ชั้น

3. อรูปภูมิ หรือ อรูปาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ปรารถนาอรูปธรรมเป็นอารมณ์ ระดับจิตใจของท่านผู้ได้รูปฌาน หรือผู้อยู่ในอรูปภพทั้ง 4 ชั้น

ไตรภูมิ จึงแยกย่อยอีกเป็น 31 ภูมิ จากต่ำไปหาสูง ดังนี้

1. อบายภูมิ 4 (ภูมิที่ปราศจากความเจริญ 4 ชั้น)

- 1.1 นิรยะ (นรก, สภาวะหรือที่อันไม่มีความสุขความเจริญ, ภาวะเร่าร้อน กระวนกระวาย)
- 1.2 ตีรจฉานโยนิ (กำเนิดตีรจฉาน, พวกมืดโง่เขลา)
- 1.3 ปิตติวิสัย (แดนเปรต, ภูมิแห่งผู้วิหิงษาไร้อุช)
- 1.4 อสุรกาย (พวกอสูร, พวกหวาดหวั่นไร้ความรื่นเริง)

2. กามสุคติภูมิ 7 (กามาวจรภูมิที่เป็นสุคติ, ภูมิที่เป็นสุคติซึ่งยังเกี่ยวข้องกับกาม)

ได้แก่

2.1 มนุษย์

2.2 จาตุมหาราชิกา (สวรรค์ที่ท้าวมหาราช 4 หรือท้าวจตุโลกบาล ปกครอง คือ

ท้าวธตรฐ จอมคนธรรพ์ ครองทิศตะวันออก, ท้าววิรุฬหก จอมกุมภัณฑ์ ครองทิศใต้, ท้าววิรูปักษ์ จอมนาคร ครองทิศตะวันตก, ท้าวกุเวร หรือเวสสุวัณ จอมยักษ์ ครองทิศเหนือ)

รวมภูมิทั้งสามโลก ได้ 31 ชั้น สัตว์โลกใดจะได้ไปเกิดในภูมิใด ย่อมแล้วแต่บุญกรรมที่ได้ประกอบในขณะที่มีชีวิตอยู่” (ทองเจือ สืบชมภู, ม.ป.ป. หน้า 10-11)

“ความรู้เกี่ยวกับไตรภูมิพระร่วง...

1. เนื้อเรื่อง พรรณนาถึงการเวียนว่ายตายเกิด ของเหล่าสัตว์ใน 3 ภูมิ คือ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ “อันว่าสัตว์ทั้งหลายย่อมจะเวียนวนไปมา และเกิดในภูมิ 3 อันนี้แล อันใดแลชื่อว่า 3 ภูมิ อันนี้เล่า อันหนึ่งชื่อว่า กามภูมิ อันหนึ่งชื่อว่ารูปภูมิ อันหนึ่งชื่อว่าอรูปภูมิ

ความหมายและรายละเอียดของ “ไตรภูมิ” ที่พึงทราบมีดังนี้

ไตร แปลว่า สาม ภูมิ แปลว่า ระดับ ชั้น หมายถึง ระดับ (ชั้น) ของจิต ไตรภูมิ จึงหมายถึง ระดับ (ชั้น) ของจิต 3 ระดับ คือ

1. กามภูมิ หรือ กามาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ยังปรารถนากามเป็นอารมณ์ คือ ยังเกี่ยวข้องกับกามคุณ คือ ระดับจิตใจของสัตว์โลกกามภพทั้ง 11 ชั้น

2. รูปภูมิ หรือ รูปาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ปรารถนารูปธรรมเป็นอารมณ์ ระดับจิตใจของท่านผู้ได้ฌานหรือผู้อยู่ในรูปภพทั้ง 16 ชั้น

3. อรูปภูมิ หรือ อรูปาวจรภูมิ ระดับจิตใจที่ปรารถนาอรูปธรรมเป็นอารมณ์ ระดับจิตใจของท่านผู้ได้รูปฌาน หรือผู้อยู่ในอรูปภพทั้ง 4 ชั้น

ไตรภูมิ จึงแยกย่อยอีกเป็น 31 ภูมิ จากต่ำไปหาสูง ดังนี้

1. อบายภูมิ 4 (ภูมิที่ปราศจากความเจริญ 4 ชั้น)

- 1.1 นิรยะ (นรก, สภาวะหรือที่อันไม่มีความสุขความเจริญ, ภาวะเร่าร้อน กระวนกระวาย)
- 1.2 ตีรจฉานโยนิ (กำเนิดตีรจฉาน, พวกมืดโง่เขลา)
- 1.3 ปิตติวิสัย (แดนเปรต, ภูมิแห่งผู้วิหิงษาไร้อุช)
- 1.4 อสุรกาย (พวกอสูร, พวกหวาดหวั่นไร้ความรื่นเริง)

2. กามสุคติภูมิ 7 (กามาวจรภูมิที่เป็นสุคติ, ภูมิที่เป็นสุคติซึ่งยังเกี่ยวข้องกับกาม)

ได้แก่

2.1 มนุษย์

2.2 จาตุมหาราชิกา (สวรรค์ที่ท้าวมหาราช 4 หรือท้าวจตุโลกบาล ปกครอง คือ

ท้าวมรุตฐ จอมคนธรรพ์ ครองทิศตะวันออก, ท้าววิรุฬหก จอมกุมภัณฑ์ ครองทิศใต้, ท้าววิรูปักษ์ จอมนาคร ครองทิศตะวันตก, ท้าวกุเวร หรือเวสสุวัณ จอมยักษ์ ครองทิศเหนือ)

2.3 ดาวดิ่งส์ (แดนที่อยู่แห่งเทพ 33 มีท้าวสักกะ หรือ พระอินทร์ เป็นจอมเทพ บางทีเรียกว่า ไตรตรีงษ์)

2.4 ยามา (แดนที่อยู่แห่งเทพผู้ปราศจากทุกข์ มีท้าวสุยามาเป็นผู้ปกครอง)

2.5 ดุสิต (แดนที่อยู่แห่งเทพผู้เฝ้าด้วยสิริสมบัติของตน มีท้าว สันดุสิตเป็นจอมเทพ ถือกันว่าเป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ในพระชาติสุดท้าย ก่อนจะเป็น พระพุทธเจ้า และเป็นที่อยู่ของพระพุทธรูปมารดา)

2.6 นิมมานรดี (แดนที่อยู่แห่งเทพผู้มีความยินดีในการนมรมิต มีท้าว สุนิมมิต เป็นจอมเทพ ถือกันว่า เทวดาชั้นนี้ปรารถนาสิ่งใด ย่อมนิรมิตได้เอง)

2.7 ปรมิมิตวสวัตดี (แดนที่อยู่แห่งเทพ ผู้ยังอำนาจให้เป็นไปในสมบัติที่ผู้อื่นนิรมิตให้ คือ เสวยสมบัติที่เทพพวกอื่นนิรมิตให้ มีท้าววสวัตดี เป็นจอมเทพ)

เรียกว่า อภามาพจรสวรรค์ = สวรรค์ (ภพที่มีอารมณ์เป็นเลิศ, โลกที่มีแต่ความสุข, เทวโลก) 6 ชั้น

3. รูปาวจรภูมิ 16 (ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป, รูปพรหม 16 ชั้น = สวรรค์ชั้นโสฬส) คือ

ก. ปฐมฌานภูมิ 3 (ระดับปฐมฌาน)

1) พรหมปาริฉัฏฐา (พวกบริษัทบริวารมหาพรหม)

2) พรหมปุโรหิตา (พวกปุโรหิตมหาพรหม)

3) มหาพรหม (พวกท้าวมหาพรหม)

ข. ทุตติยฌานภูมิ 3 (ระดับทุตติยฌาน)

4) ปริตตภา (พวกมีรัศมีน้อย)

5) อัปปมาณภา (พวกมีรัศมีประมาณมิได้)

6) อภัสสรา (พวกที่มีรัศมีสุกปลั่งชันไป)

ค. ตติยฌานภูมิ 3 (ระดับตติยฌาน)

7) ปริตตสุภา (พวกมีลำรัศมีงามน้อย)

8) อัปปมาณสุภา (พวกมีลำรัศมีงามประมาณมิได้)

9) สุภิกณหา (พวกมีลำรัศมีงามกระจ่างจ้า)

ง. จตุตถฌานภูมิ 3-7 (ระดับจตุตถฌาน)

10) เวหฬผลา (พวกมีผลไพบุลย์)

11) อสัณญีสัตว์ (พวกสัตว์ไม่มีสัญญา)

สุทธาวาส 5 (พวกที่อยู่อันบริสุทธิ์ หรือที่อยู่ของท่านผู้บริสุทธิ์ คือ ที่เกิดของพระอนาคามี) คือ

12) อวิหา (เหล่าท่านผู้ไม่ละไปเร็ว, ผู้คงอยู่นาน)

- 13) อตฺปปา (เหล่าท่านผู้ไม่เดือดร้อนกับใคร)
- 14) สุทฺตสา (เหล่าท่านผู้ปรากฏได้ง่าย, ผู้นำชม)
- 15) สุทฺตสี (เหล่าท่านผู้เห็นโดยง่าย, ผู้เห็นชัด)
- 16) อกนิฏฐ (เหล่าท่านผู้ไม่มีความด้อยหรือเล็กน้อย, ผู้สูงสุด)

4. อรูปาวจรภูมิ 4 (ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูป, ชั้นอรูปพรหม) คือ

- 17) อากาสาณัญจายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีอากาศ ไม่มีที่สิ้นสุด)
- 18) วิญญานัญจายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีวิญญาณไม่มีที่สิ้นสุด)
- 19) อากิญจัญญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะไม่มีอะไร)
- 20) เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ (ชั้นที่เข้าถึงภาวะมีสัญญาที่ไม่ใช่ไม่มีสัญญาที่ไม่ใช่)

มีสัญญาที่ไม่ใช่)

ปุถุชน พระโสดาบัน และพระสกทาคามี ย่อมไม่เกิดในสุทธาวาสภูมิ พระอริยะไม่เกิดในอสัญญภาพ และอบายภูมิ, ในภูมินอกจากนี้ ย่อมมีทั้งพระอริยะและมีใช้อริยะไปเกิด

ในบาลีแห่งที่ขนิทายเป็นต้น แสดงคติ (ที่ไปเกิดของสัตว์, แบบการดำเนินชีวิต) ว่ามี 5 ระดับ คือ นิริยะ, ตีรัจจานโยนิ, เปตติวิสัย, มนุสฺยและเทพ (พวกเทพ ได้แก่ ภูมิ 26 ตั้งแต่ จาตุมาหาราชิกาขึ้นไปทั้งหมด)

จะเห็นว่าภูมิ 31 สงเคราะห์ลงในคติ 5 ทั้งหมด ขาดแต่อสุรกาย แต่อย่างไรก็ดีในอรรถกถา แห่งอิตติวุตตกะ ท่านกล่าวว่า อสุรสงเคราะห์ลงในเปตติวิสัยด้วย จึงเป็นอันสงเคราะห์ลงได้บริบูรณ์ และในคติ 5 นั้น 3 คติแรกจัดเป็นทุกคติ 2 คติหลังเป็นสุดคติ" (เกษม ขนาบแก้ว, 2540. หน้า 88-91)

"ไตรภูมิ แปลว่าภูมิ 3 อย่างที่ทราบกันอยู่แล้ว แต่ภูมิ 3 นี้เป็นระดับใหญ่ๆ สามารถ แบ่งย่อยออกไปอีกจนเป็น 31 ภูมิ เพราะฉะนั้นก็จำเป็นจะต้องทราบว่า ภูมิใหญ่ 3 นั้นแบ่งย่อย ออกเป็น 31 ได้อย่างไร สำหรับไตรภูมิพระร่วงนี้ท่านนำเนื้อหาของไตรภูมิหรือภูมิ 3 ที่แบ่ง ออกเป็น 31 นั้น มาเรียบเรียงจัดเป็นกัณฑ์ ๆ หรือเป็นบท ๆ มีทั้งหมด 11 บทด้วยกัน อาตมภาพ ขอจับเอามาสรุปให้เห็นลำดับในภูมิทั้ง 3 ถ้าพูดให้ย่อที่สุด ไตรภูมิหรือภูมิ 3 นั้น ก็มี

1. กามภูมิ หรือจะเรียกให้เต็มว่า กามาวจรภูมิ แต่เรียกกามภูมิก็ง่ายดี
2. รูปภูมิ หรือ รูปาวจรภูมิ
3. อรูปภูมิ หรือ อรูปาวจรภูมิ

ถ้าพูดให้เต็มตามหลักวิชา ภูมิมี 4 ภูมิที่ 4 ชื่อว่า โลกุตระภูมิ แต่ 3 ภูมิแรกมีลักษณะร่วม เป็นโลกีย์ภูมิเหมือนกัน และเป็นประเด็นปัญหาซึ่งท่านให้แก้ไข เพื่อจะได้หลุดพ้นออกไปสู่ โลกุตระภูมิ ท่านจึงตั้งชื่อไตรภูมิเป็นหลักไว้ และแยกโลกุตระภูมิออกไปต่างหาก

ภุมิที่ 1 คือกามภุมิ หรือ กามาวจรภุมิ แยกย่อยออกเป็น 11 ภุมิ กามภุมินี้เป็นตอนที่ท่านอธิบายไว้ยี่ดียวที่สุด อย่างที่อาตมภาพทำไว้ในแผ่นปลิวนั้น กามภุมิ 11 จัดประเภทเป็นอบายภุมิ 4 และกามสุคติภุมิ 7 ดังนี้

ก. อบายภุมิ 4 คือ ภุมิที่ไม่มี ความเจริญ ฝ่ายข้างเสื่อมได้แก่

1. นรกภุมิ
2. ตีรัจฉานภุมิ
3. เปตภุมิ
4. อสุรกายภุมิ

ในไตรภุมิพระร่วง พระร่วงอาจจะไม่ได้แบ่งหัวข้อไว้ให้เห็นชัดอย่างนี้ ถ้าไม่จัดให้ตีก็อาจจะงงได้ ฉะนั้นก็ให้ทราบว่ 4 ภุมินี้ เป็นอบายภุมิ เป็นฝ่ายข้างเสื่อม เป็นฝ่ายข้างตกลงไป

นรกภุมิท่านจัดเป็นภุมิที่หนึ่งเรียกว่า ปฐมภุมิ ตีรัจฉานภุมิว่าด้วยสัตว์เดรัจฉานเป็นภุมิที่ 2 คือหุตติภุมิ เปตภุมิเป็นภุมิที่ 3 เรียกว่า ตติยภุมิ และอสุรกายภุมิก็เป็นภุมิที่ 4 เรียกว่า จตุตถภุมิ ทั้งหมดนี้เรียกว่า เป็นอบายภุมิ 4

ก. กามสุคติภุมิ ซึ่งอยู่ในกามภุมิเหมือนกัน เป็นกามภุมิ แต่มีคำว่าสุคติแทรกเข้าไปหมายความว่า เป็นกามภุมิ แต่เป็นฝ่ายดี เป็นฝ่ายสุคติ อบายภุมินั้นเป็นพวกหุตติ เป็นฝ่ายไม่ดี อันว่ากามสุคติภุมินี้มี 7 คือมนุสสุภุมิ ชั้นมนุษย์ เป็นฝ่ายสุคติภุมิหนึ่ง เป็นภุมิที่ 5 ซึ่งเป็นภุมิที่ยาวมากมีเนื้อความพิสดาร ต่อจากนั้นก็ถึงจากกามาพจรภุมิ ซึ่งหมายถึงสวรรค์ระดับกามาพจร (ระดับที่ยังเกี่ยวข้องกับกาม) เรียกเต็มว่า จกามาพจรสวรรค์ 6 ชั้น มี จาตุมหาราชิกาและดาวดึงส์เป็นต้น ดาวดึงส์นั้นท่านบรรยายไว้ยาวเป็นพิเศษ แต่สวรรค์ทั้ง 6 ชั้น ซึ่งท่านเรียกว่า จกามาพจรนี้ รวมอยู่ในภุมิทีเดียวเป็นภุมิที่ 6 เรียกว่า จัภุมิ ตั้งแต่ภุมิที่ 1 ถึงภุมิที่ 6 แสดงเรื่องราวของกามภุมิ 11

ภุมิใหญ่ที่ 2 คือ รูปภุมิ หรือ รูปาวจรภุมิ ได้แก่ รูปพรหม 16 ชั้น ซึ่งพูดถึงการที่จะต้องบำเพ็ญสมาธิได้ฌานสมาบัติแล้วไปเกิด และได้ถึงสุทธาวาสซึ่งเป็นรูปพรหมชั้นพิเศษที่เกิดของพระอนาคามีอีก 5 ชั้น รวมอยู่ใน 16 ชั้นนี้ ด้วยเป็นชั้นสูงสุดใน 16 ชั้น คือตั้งแต่ชั้น 12 เป็นต้นไป

รูปภุมิทั้งหมดนี้รวมเข้าเป็นภุมิหนึ่ง เป็นภุมิที่ 7 เรียกว่า สัตตมภุมิ ภุมินี้ไม่ยาวเท่าไร รู้สึกว่าจะไม่น่าสนใจนักสำหรับประชาชนทั่วไป หรือว่าเป็นเรื่องที่ยากอยู่ อาจเป็นเพราะเหตุนี้ก็ได้จึงอธิบายไว้แต่พอสังเขป

ภุมิใหญ่ที่ 3 คือ อรูปภุมิ หรือ อรูปาวจรภุมิ ได้แก่ อรูปพรหม 4 ชั้น ในเรื่อง อรูปพรหม 4 ชั้นนี้มีข้อย่อยอันหนึ่ง พูดถึงเรื่อง จัพพรณรังสี หรือ รัศมี 6 ประการของพระพุทธเจ้า เพราะเหตุว่า

โน้นได้พูดถึงว่า อรูปพรหมจะรู้ได้อย่างไรว่า พระพุทธเจ้ามาอุบัติ แล้วตอบว่ารู้ด้วยเห็น
ฉัพพรรณรังสี เพราะฉะนั้นเรื่องก็เป็นเรื่องที่ต้องอธิบายขึ้นมา ถ้าผู้อ่านแปลกใจว่าทำไมหัวข้อ
บางอย่างจึงแทรกมาในที่นี่ ก็พึงทราบว่า เพราะมีเหตุทำให้ต้องพูดเหมือนอย่างเรื่องที่ว่ามานี้
อรูปภูมิ จัดเป็นกัณฑ์ที่ 8 เรียกว่า อัฐมกัณฑ์ เป็นอันว่าจบภูมิ 3

ที่จริงไตรภูมิแท้ ๆ ก็จบแค่นี้ คือครบไตรภูมิ 3 แล้ว แต่หนังสือไตรภูมิพระร่วงยังพูดถึงเรื่อง
อื่นต่อไปอีก บทต่อไปเรียกว่ากัณฑ์ที่ 9 นวมกัณฑ์ ตั้งชื่อว่าอวินิโกครูป อวินิโกครูปเป็นศัพท์ของ
พระอภิธรรม ในที่นี้จะไม่อธิบาย แต่พูดอย่างง่าย ๆ ว่าในกัณฑ์นี้ ต้องการพูดถึงโลกแห่งวัตถุหรือ
ธรรมชาติแวดล้อม เพราะในกัณฑ์ที่ผ่านมา มาแล้วได้พูดถึงภูมิทั้ง 3 ซึ่งเป็นภูมิของสิ่งที่มีชีวิตหรือ
สัตว์โลกในระดับต่าง ๆ มีระดับจิตต่าง ๆ กัน พูดง่าย ๆ เป็นพวกที่มีจิต มีชีวิต ที่นี้ต่อจากนี้จะพูด
ถึงโลกแห่งวัตถุบ้าง คือ พูดถึงประดาดวัตถุทั้งหลายที่มีอยู่ในภูมิ 3 เป็นที่อยู่อาศัยของหมู่สัตว์ใน
ภูมิ 3 นั้นนั่นเอง จุดมุ่งหมายที่พูดนั้น ต้องการย้ำให้เห็นว่า ไม่เฉพาะแต่สัตว์ทั้งหลายหรือชาวโลก
ในชั้นต่างๆ เท่านั้น แม้แต่โลกแห่งวัตถุธรรมชาติแวดล้อมนี้ก็มีความไม่เที่ยงแท้เช่นเดียวกัน ฉะนั้น
หัวข้อที่ท่านตั้งตอนแรกจึงกล่าวถึงอนิจจลักษณะ แล้วต่อมานั้นก็บรรยายสภาพแวดล้อมว่ามี
อะไรบ้าง ซึ่งเป็นที่ตั้งอาศัยของสัตว์โลกต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว บรรยายเรื่อง ภูเขา แม่น้ำ พระ
อาทิตย์พระจันทร์ ดาวนพเคราะห์ ดวงดาวต่าง ๆ เรื่องชมพูทวีป ป่าหิมพานต์ อะไรต่าง ๆ ซึ่งเป็น
โลกแห่งวัตถุ

เมื่อบรรยายเสร็จแล้วท่านก็ขึ้นใหม่อีกกัณฑ์หนึ่ง เป็นกัณฑ์ที่ 10 ซึ่งเป็นการบรรยายโลก
แห่งวัตถุต่อ แต่คราวนี้พูดถึงการวิวัฒนาการและการอุบัติของโลก กล่าวคือ ส่วนที่บรรยายไปแล้วนั้น เป็น
สภาวะของโลกที่พูดให้เห็นว่าเป็นอย่างไร ที่นี้ต่อไปก็จะพูดว่าโลกนั้นมีการเกิดขึ้นหรือการดับไป
อย่างไร มีวิวัฒนาการและการสูญสลายเสื่อมไปอย่างไร อันนี้เรียกว่าเป็นเรื่องกัลป์วิวัฒนาการและอุบัติ
ย้ำให้เห็นอนิจจลักษณะที่ปรากฏด้วยการเกิดขึ้นและดับสลายไป

จบเรื่องนี้ก็เป็นอันว่าหมดสิ้นเรื่องโลกแห่งวัตถุหรือธรรมชาติแวดล้อม

ขึ้นกัณฑ์สุดท้ายเรียกว่าเอกาทศมกัณฑ์ แปลว่า กัณฑ์ที่ 11 แสดงนิพพานกถา คือว่าด้วย
เรื่องนิพพานซึ่งพ้นจากไตรภูมิ อาตมภาพวงเล็บไว้ให้ว่าเป็นโลกุตระภูมิ คือภูมิที่ 4 เพราะฉะนั้น
ถ้าจะดูให้ถ่วงความแล้ว ไตรภูมิก็ไม่ใช่แค่ไตรภูมิ แต่เป็นเรื่องจตุภูมิ หรือภูมิ 4 คือไม่ใช่เรื่องภูมิ 3
เท่านั้น แต่พูดถึงการที่จะพ้นไปจากภูมิ 3 ด้วย และเมื่อพ้นไปจากภูมิ 3 ก็เป็นภูมิที่ 4 เป็น
โลกุตระภูมิ ฉะนั้นในกัณฑ์ที่ว่าด้วยนิพพานนี้ก็พูดถึงโลกุตระภูมิ พูดถึงวิธีปฏิบัติเพื่อจะบรรลุนิพพาน
พูดถึงการบรรลุมรรคผลชั้นต่าง ๆ มีโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกทาคามีมรรค
สกทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่ก็คือครบสมบูรณ์ในโลกุตระภูมิ

ขอกล่าวเน้นเป็นข้อสังเกตที่สำคัญด้วยว่า การที่ท่านพูดถึงโลกุตระภูมินี้เป็นการแสดงถึงเป้าหมายของหนังสือไตรภูมิว่า ท่านผู้เรียบเรียงมีจุดมุ่งหมายอยู่ในพระทัยชัดเจนว่าจะนำ ผู้อ่านหรือคนที่รับฟังคำสั่งสอนไปไหน คือพูดเรื่องไตรภูมิ ให้เห็นคุณและโทษของไตรภูมิ เพื่อให้หลุดพ้นจากไตรภูมิ จะได้บรรลุถึงจุดตถภูมิ (ภูมิที่ 4) อันได้แก่โลกุตระภูมิ อันนี้เป็น ข้อสังเกตที่เอาตมาภาพจะพูดชี้แจงต่อไป

เมื่อจบนิพพานตกก็เป็นอวสานพจน์ (คำลงท้าย หรือกล่าวปิดเรื่อง) ในอวสานพจน์ก็จะจบลงที่บอกถึงอานิสงส์ของการฟังไตรภูมิ ว่าจะทำให้ได้ทิพยสมบัติ นิพพานสมบัติ คือ จุดมุ่งหมายอยู่ที่การบรรลุนิพพาน หรือถ้ายังไม่ถึงระหว่างนั้นก็มีความหวังที่จะได้พบพระศรีอาริย์"

(พระธรรมปิฎก, (ประยูร ปรยุตโต), 2529. หน้า 3-8)

จากเอกสารดังกล่าว สรุปเนื้อหาของไตรภูมิพระร่วงได้ว่า ไตรภูมิพระร่วงมีเนื้อหากล่าวถึงภูมิทั้ง 3 คือ กามภูมิ (กามาวจรภูมิ) รูปภูมิ (รูปาวจรภูมิ) และอรุภูมิ (อรุปาวจรภูมิ) โดยภูมิทั้ง 3 นี้มีภูมีย่อยรวมกันเป็น 31 ภูมิ

1.4 คุณค่าของไตรภูมิพระร่วง

ไตรภูมิพระร่วงมีคุณค่ามากมายหลายประการ ดังมีผู้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

"คุณค่าของไตรภูมิพระร่วงคือ

1. คุณค่าทางภาษา ไตรภูมิพระร่วงมีสำนวนโวหารที่ไพเราะสละสลวย ละเอียดลอบบรรยายให้เห็นจริง ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจและการจินตนาการ
2. คุณค่าทางศาสนา ไตรภูมิพระร่วงสั่งสอนให้ผู้คนตื่นตัวกับเรื่องบาปบุญ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทำให้ผู้คนคิดกลัวบาป ไม่กล้าทำบาปเพราะกลัวตกนรก และทำให้มองเห็นการทำบุญว่าจะช่วยให้ไปสวรรค์ นับว่ามีส่วนช่วยให้ประชาชนมีหิริ ความละอายใจไม่ยอมทำบาป และมีโศกตปเปความเกรงกลัวต่อบาป ไม่กล้ากระทำ
3. คุณค่าทางศิลปกรรม ไตรภูมิพระร่วงมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนสมัยนั้นมาก มีอิทธิพลในทางศิลปกรรมถึงขนาดมีการเขียนภาพสีเกี่ยวกับไตรภูมิไว้ที่ผนังโบสถ์ ทั้งส่วนที่เป็นนรกทั้งส่วนที่เป็นสวรรค์
4. คุณค่าทางสังคม ไตรภูมิพระร่วงมีส่วนในการสร้างค่านิยมในทางกลัวบาปรักษาบุญ ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และทำให้คนไทยมีบุญสุนทาน เข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรมว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว
5. คุณค่าทางมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมอื่น ไตรภูมิพระร่วงมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม รุ่นหลังหลายเรื่อง โดยนักกวีรุ่นหลังได้นำเอาแนวคิดในเรื่องไตรภูมิพระร่วงมาแต่งสอดแทรกไว้ใน

วรรณกรรมด้วย อย่างเรื่องรามเกียรติ์และขุนช้างขุนแผน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในรูปของไตรภูมิพระร่วง คือ ไตรภูมิโลกวิณีจชัย และเล่าเรื่องไตรภูมิ”

(อุทัย ไชยานนท์, 2544. หน้า 72-73)

“คุณค่า (ไตรภูมิพระร่วง) พอจะจำแนกได้ดังนี้

1. ในด้านศาสนา หนังสือเล่มนี้รวบรวมจากพระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาถึง 30 คัมภีร์ เป็นบ่อเกิดความเชื่อถือแก่พุทธศาสนิกชนได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจที่จะทำความดีและละเว้นความชั่ว
2. ในด้านอักษรศาสตร์ ทำให้เห็นความผันแปรของถ้อยคำโวหาร ตลอดจนวิวัฒนาการของการเขียน และลีลาการผูกประโยค
3. ในด้านจิตรกรรม จะเห็นได้ว่ามีจิตรกรหลายท่านนำความคิดโดยนัยมาจากไตรภูมิพระร่วง มาเขียนไว้ตามศาลาวัดโบสถ์วิหาร เช่น เรื่องนรกสวรรค์ เป็นต้น
4. ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ หนังสือเล่มนี้บันทึกความคิดเกี่ยวกับโลกฐานฐานในสมัยนั้นไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเชื่อว่าจักรวาลเป็นชื่อโลกธาตุ ตรงกลางจักรวาลมีภูเขาใหญ่ชื่อว่า สิเนรุ หรือ สุเมรุ ภูเขานี้ครึ่งหนึ่งจมอยู่ในมหาสมุทร และมีภูเขาล้อมรอบ 7 ทิว เรียกภูเขาทั้งเจ็ดนี้ว่า สัตบริภคค์คีร์ หรือ มีทิวเขา ยุคนธร กรวิก สุทัศน์ เนมินทร์ วินตก และ อัศกัณ ภายในจักรวาลมีภูเขาชื่อว่า หิมวา หรือ หิมาลัย ขอบจักรวาลทั้งหมดเป็นเทือกเขายาวล้อมเป็นพืด เรียกว่า เขาจักรวาล ทุก ๆ จักรวาลมีพระอาทิตย์ พระจันทร์ อสุรพิภพ ดาวดึงส์พิภพ และ มหาทวีปทั้ง 4 คือ ชมพูทวีป อมรโคยาน ปุพพิเทห อุตรรกู มหาทวีปทั้ง 4 มีทวีปน้อย ๆ เป็นบริวารอีก 2000 ในทิศทั้ง 4 อันมีน้ำเค็มอยู่เป็นนิจ คือ ทิศเหนือมีมหาสมุทรชื่อว่า ปิตสาคร มีน้ำสีเหลือง ทิศตะวันตกชื่อว่า ผลึกสาคร มีน้ำสะอาดเหมือนแก้วผลึกทิศตะวันออกชื่อว่า ชีรสาคร (เกษียรสมุทร) น้ำสีขาว และทิศใต้ชื่อ นิลสาคร มีน้ำสีเขียว
5. ในด้านวรรณคดี ไตรภูมิพระร่วง เป็นตำราที่จะอำนวยประโยชน์ในด้านการศึกษาวรรณคดีไทย เพราะวรรณคดีในสมัยหลังได้รับอิทธิพลจากไตรภูมิพระร่วงเป็นอย่างมากเช่น เรื่อง ข้างเฮอร์วณ ดอกปาริชาติ ฯลฯ ผู้ที่จะเข้าถึงรสวรรณคดีไทยจำเป็นต้องแม่นในไตรภูมิพระร่วง อย่างเช่น ในรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ ร.1 ตอนหิริญญักษ์ม้วนแผ่นดิน

สำแดงแผลงฤทธิอีก

ขุนยักษ์ไล่ม้วนแผ่นดิน

ชมพูอุดรกาโร

อมรโคยานก็ได้สิ้น

หรือในขุนช้างขุนแผน

ปักเป็นหิมพานต์ตระหง่านงาม

อร่ามรูปพระสุเมรุภูผา

ป PL
4168
0951
2547

4740169

28 ต.ย. 2547

สำนักหอสมุด

วินิจฉัยคัดค้านเป็นหลัณมา

กรวิกิอิสิณธรรยคนธร"

(ประจักษ์ ประภาพิตยากร. ม.ป.ป. หน้า 34)

"หนังสือไตรภูมิภคตาเป็นหนังสือเก่าแก่ ที่ตกทอดมาแต่สมัยสุโขทัย มีคุณค่าน่าศึกษา
หลายประการ คือ

1. คุณค่าทางภาษา ภาษาและสำนวนโวหารที่ใช้ในหนังสือไตรภูมิภคตาเป็นภาษา และ
สำนวนโวหารเก่าแก่ของไทยเป็นส่วนมาก สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงเชื่อว่า หนังสือ
เล่มนี้น่าจะแต่งในสมัยสุโขทัยจริง เพราะมีศัพท์เก่า ๆ เป็นจำนวนมาก และเป็นศัพท์ที่ใช้ในจารึก
สุโขทัยหลายศัพท์ แม้จะมีการแปลงสำนวนบ้างในสมัยอยุธยา แต่โวหารของหนังสือก็ยังเก่ากว่า
หนังสือใดใดในภาษาไทย ยกเว้นศิลาจารึกเท่านั้น นับว่าเป็นหนังสือเรื่องดีด้วยอายุประการ 1

ต้นฉบับที่หอสมุดวชิรญาณนำมาพิมพ์ใน พ.ศ. 2456 ได้มาจากเมืองเพชรบุรีมาช่วย
วัดปากน้ำ ชื่อวัดกลาง (วัดกลางเมืองสมุทรปราการ) จารขึ้นในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี จุลศักราช
1140 และเนื่องจากกษัตริย์สุโขทัยมีพระนามปรากฏทั่วไปว่าพระร่วง ฉะนั้นฉบับพิมพ์ครั้งนั้นจึง
เรียกว่าไตรภูมิพระร่วง เพื่อเป็นคู่กับสุภาวดีพระร่วง ซึ่งคนสมัยหลังแต่งขึ้นเป็นสำนวนใหม่

2. คุณค่าทางวรรณคดี แม้ทำนองการแต่งหนังสือไตรภูมิพระร่วงจะเป็นเรื่องศาสนา แต่
ผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินด้วยไม่น้อย เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้ เช่น การพรรณนานรกสวรรค์
ป่าหิมพานต์ และอื่น ๆ นอกจากนี้เรื่องไตรภูมิยังเป็นบ่อเกิดแห่งความคิด และการบันดาลใจให้กวี
และศิลปินนำไปแต่งเป็นหนังสือ เขียนเป็นภาพ บันเป็นรูป หรือแม้สำนวนเปรียบเทียบกับภาษาไทย
ก็ได้จากไตรภูมิภคตาอยู่มาก รวมทั้งวรรณคดีไทยรุ่นหลัง ๆ ยังได้ นำเอาเรื่องในไตรภูมิไปแทรกไว้
มากมาย

3. คุณค่าทางศาสนา พระยาอนุมานราชธนกล่าวว่า การกล่าวถึงกำเนิดของสัตว์ ยักษ์มาร
และอื่น ๆ ในไตรภูมิพระร่วงเป็นความรู้ที่คนสมัยก่อนพยายามศึกษาเป็นเรื่องความคิดความเห็นมี
อยู่ด้วยกันทุกชาติทุกภาษา คัมภีร์ที่ยกมาอ้างในบานแพนงเดิมของหนังสือ เป็นคัมภีร์ชั้นรอง แต่ง
ขึ้นเพื่ออธิบายเพิ่มเติมข้อความในพุทธศาสนา ไม่ใช่เนื้อหาแท้จริงของพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า
ถือว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องอจินตัย คือ เรื่องที่ไม่ควรคิด เพราะไม่ทำให้หนีทุกข์ ได้เด็ดขาด เรื่องไตร
ภูมิเป็นเรื่องของโลก หรือโลกียะ ไม่ใช่โลกุตตระ

แต่การพรรณนาถึงนรกสวรรค์อันมนุษย์จะต้องไปเกิด ด้วยอำนาจบาปบุญที่ตนทำได้ ทำ
ให้คนกลัวบาป อยากทำบุญ เรื่องทำนองนี้ถูกใจคนกว่าเรื่องนิพพานอันเป็นเรื่องลึกซึ้ง คนสามัญ
คิดไม่ถึง การนำเรื่องนรกสวรรค์มากล่าวไว้ในไตรภูมิพระร่วง จึงเป็นการสอนศาสนา ทางอ้อมและ
ได้ผลดีกว่าการสอนทางตรง

ดร.สิทธา พิณีภูวดล กล่าวว่า ไตรภูมิพระร่วงเป็นวรรณคดีปรัชญาเล่มแรกของไทย มีคุณค่าทางปรัชญา ให้ความรู้เกี่ยวกับกำเนิดสัตว์ต่าง ๆ กำเนิดจักรวาล การสร้างโลกอันเป็นปรัชญาแขนงอภิปรัชญา และให้ความรู้เกี่ยวกับบาปบุญ

4. คุณค่าทางการปกครอง คุณชลธิรา กลัดอยู่ กล่าวว่า พระยาสิทธิไทยทรงนิพนธ์หนังสือ ไตรภูมิพระร่วง เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่อาณาจักรสุโขทัย และเพื่อทอนอำนาจกรุงศรีอยุธยา เพราะในสมัยพระยาเลอไทย พระราชบิดาของพระองค์ อำนาจกรุงสุโขทัย เริ่มเสื่อมลง เมื่อเสียเมืองทะวายตะนาวศรีแก่พระเจ้าแสนเมืองมิ่ง ไตรภูมิพระร่วงมีบทบาทต่อการปกครองราชอาณาจักร เรื่องนรกมีผลทำนองเป็นบทกำหนดโทษแก่ผู้ทำผิด มีบทบาทต่อการเสริมสร้างราชอาณาจักรตามคติพราหมณ์ผนวกกับความเชื่อทางพุทธศาสนา พระมหาธรรมราชาลิไทยทรงสถาปนาพระองค์เป็นธรรมราชา การกล่าวถึงกำเนิดจักรพรรดิว่า มีบุญบารมีเหนือสามัญชน ย่อมทำให้ประชาชนกลัวเกรง และการกล่าวถึงจักรแก้ว ก็มีบทบาทต่อการขยายอาณาเขตของพระองค์ด้วย

5. คุณค่าต่อชีวิตประจำวัน ผู้ที่เคยอ่านหนังสือไตรภูมิพระร่วงแล้วคงจะรู้สึกคล้ายคลึงกัน อย่างหนึ่ง คือ รู้สึกเมตตาสรรพสัตว์ หนังสือได้ชี้ให้เห็นว่า สรรพสัตว์ที่เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวิภังษานั้น ล้วนตกอยู่ใต้กฎแห่งอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาทั้งสิ้น เมื่อทุกชีวิตอยู่ในสภาพเช่นนี้แล้ว ก็ไม่ควรจะเบียดเบียนกันและกันต่อไปอีก ควรเมตตาสงสารและช่วยเหลือกันและกัน เพื่อจะได้ปลดปล่อยความทุกข์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เบาบางลงบ้าง" (พิชิต อัครนิมิต, 2536. หน้า 51 - 52)

"หนังสือไตรภูมิพระร่วง นอกจากจะมีคุณค่าดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวไว้แล้วในเบื้องต้น ในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 031 ของ รศ.บรรเทา กิตติศักดิ์ และ อ.กรรณิการ์ กิตติศักดิ์ ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวรรณคดีเล่มนี้ไว้ 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ด้านศาสนา ไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสืออ่านยาก ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยตลอดมาจนกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผู้ที่นำไตรภูมิไปสู่วิวชาลัยบ้านก็คือพระสงฆ์ และนำไปโดยการเทศนา ทำภาษายากให้เป็นภาษาง่ายที่ชาวบ้านเข้าใจได้ โดยเฉพาะเนื้อเรื่องนั้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ การเกิดการตายเกี่ยวกับโลกทั้งสาม (ไตรภูมิ) ซึ่งทำให้คนสมัยกรุงสุโขทัยเข้าใจเรื่องชีวิตของตนเองว่าเกิดมาอย่างไร ตายแล้วไปไหน โลกที่อยู่ปัจจุบันและโลกหน้าเป็นอย่างไร

2. ด้านภาษา สำนวนโวหารในไตรภูมิ โดยเฉพาะพรรณนาโวหารนั้นประณีตละเอียดลออเป็นอย่างยิ่ง จนทำให้นึกเห็นสมจริง ให้เห็นสภาพอันน่าสยของขวัญของนรก สภาพอัน รุ่งเรืองบรมสุขของสวรรค์ จนจิตรกรอาจถ่ายบทพรรณนานั้นลงเป็นภาพได้ เราจะเห็นภาพ ฝาผนังของวิหาร

และโบสถ์ตามวัดทั่ว ๆ ไป (นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางภาษาาระหว่างสมัย พ่อขุนรามคำแหงกับสมัยพระมหากษัตริย์ราชไทย)

3. ด้านสังคม มุ่งใช้คุณธรรมความดีเป็นพื้นฐานการสร้างสรรคความสุขในสังคม

4. ด้านอิทธิพลต่อวิทยุคหลัง วิทยุคหลังได้ใช้ไตรภูมินี้เป็นแนวพรรณนาปานิพพานต์ เขา พระสุเมรุ วิมานพระอินทร์ เช่น ในเรื่อง สมุทรโฆษคำฉันท์ กากีคำกลอน สมบัติอมรินทร์ คำกลอน เป็นต้น ส่วนจิตรกรได้อาศัยความคิด ความเชื่อในไตรภูมิ เป็นแนวการสร้างสรรคงานศิลปะเป็น อันมาก

รวมความว่า ไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสือเก่าชั้นวรรณคดีที่มีอิทธิพลต่อความคิดอ่านของคน ไทยในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ในด้านจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์ต่างๆ และวรรณคดีตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน หนังสือนี้แสดงให้เห็นพระปรีชาสามารถของพระยาลิไทยในด้านศาสนา และใช้ จริยธรรมในการบริหารบ้านเมือง และยังแสดงให้เห็นพระสติปัญญา ตลอดจนให้แนวคิดใน เจริญปรีชา สังคม และค่านิยมของสังคมเป็นอย่างดี” (เอกรัตน์ อุดมพร, 2544. หน้า 62 - 63)

“คุณค่า (ไตรภูมิพระร่วง)

1. ด้านศาสนา เป็นหนังสือสอนศีลธรรมด้วยการวางรากฐานความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบาป บุญคุณโทษให้มีความรู้สึกสำนึกในบาปกรรม และเกิดความคิดใฝ่ใจที่จะทำความดีและละเว้น ความชั่วทั้งปวง

2. ด้านความเชื่อเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ หนังสือเล่มนี้ ได้อธิบายเกี่ยวกับโลกสัณฐานไว้อย่าง ละเอียดครบถ้วน ถือว่าเป็นภูมิศาสตร์ทางด้านวรรณคดีที่ชัดเจน เพราะได้กล่าวถึงเรื่องของ จักรวาลซึ่งเป็นชื่อของโลกธาตุ ตรงกลางจักรวาลมีภูเขาใหญ่ชื่อ สีนรุ หรือ สุเมรุ ภูเขานี้ ครั้งหนึ่ง จมอยู่ในมหาสมุทร และมีภูเขาล้อมรอบเจ็ดทิว เรียกภูเขาทั้งเจ็ดนี้ว่า สัตบริภณต์คีร์ คือ มีทิวเขา ยุคนธร อีสันธร กรวิก สุทัส เนมิณธร วินตกะ และอัสดัน ภายในจักรวาลมีภูเขาชื่อ นิมาลา หรือ นิมาลัย ขอบจักรวาลทั้งหมดเป็นเทือกเขายาวล้อมเป็นพืด เรียกว่า เขาจักรวาล ทุก ๆ จักรวาล มี พระอาทิตย์ พระจันทร์ อสุรพิภพ ดาวดึงส์ภพ นรก และมหาทวีปทั้ง 4 คือ ชมพูทวีป อมรโคยาน ปุพพิเทหะ อุตระกูร มหาทวีปทั้ง 4 มีทวีปน้อย ๆ เป็นบริวารอีก 2000 ในทิศทั้ง 4 อันมีน้ำเต็มอยู่ เป็นนิจ คือ ทิศเหนือ มีมหาสมุทร ชื่อว่า ปิตสาคร มีน้ำสีเหลือง ทิศตะวันตกชื่อว่า ผลึกสาคร มีน้ำ สะอาดดั่งแก้วผลึก ทิศตะวันออกชื่อว่า ชีรสาคร (เกษียรสมุทร) น้ำสีขาว และ ทิศใต้ชื่อว่า นิลสาคร มีน้ำสีเขียว

3. ด้านวรรณคดี เป็นความเรียงที่มีรสชาบซึ่งตรึงใจ มีความไพเราะพรรณนาได้ดีมีมโนภาพเด่นชัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือในเรื่องนรกสวรรค์ ผู้แต่งได้บรรยายไว้อย่างละเอียดลออ เรื่องราวในไตรภูมิพระร่วงได้กลายเป็นบ่อเกิดของวรรณคดีในระยะหลังหลายเรื่อง เช่น เรื่องดอกปาริชาติ เขาพระสุเมรุ กิณนร กิณนรี ช้างเอราวัณ และเรื่องของครุฑกับนาค..." (สนิท ตั้งทวี, 2528. หน้า 41) จากเอกสารดังกล่าว สรุปคุณค่าของไตรภูมิพระร่วงได้ดังต่อไปนี้

1. คุณค่าด้านภาษา ไตรภูมิพระร่วงมีสำนวนโวหารในการเขียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะพรรณนาโวหารที่พรรณนาเรื่องนรกสวรรค์ได้อย่างเห็นภาพพจน์ ก่อให้เกิดจินตภาพอย่างชัดเจน
 2. คุณค่าด้านสังคม เนื้อในไตรภูมิพระร่วงได้ปลูกฝังให้คนไทยเกรงกลัวต่อบาป มุ่งมั่นในการทำความดี ทำให้เกิดความสงบสุขสันติในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม
 3. คุณค่าด้านศาสนา เนื้อหาไตรภูมิพระร่วงมุ่งเน้นที่จะปลูกฝังการละชั่วทำความดีทำจิตใจให้ผ่องใส ตามหัวใจของพุทธศาสนา ทำให้ผู้คนเกรงกลัวบาปมีหิริและโอตตปเปะประจำใจ
 4. คุณค่าทางด้านศิลปกรรม ข้อความที่บรรยายในไตรภูมิพระร่วงก่อให้เกิดภาพจิตรกรรมเกี่ยวกับนรกสวรรค์ตามผนังโบสถ์ต่าง ๆ รวมทั้งงานพุทธศิลป์อื่นๆ
 5. ด้านที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมยุคหลัง นักกวีรุ่นหลังได้นำแนวคิดหรือเรื่องราวในไตรภูมิพระร่วงมาสอดแทรกไว้ในวรรณคดีวรรณกรรมของตน เช่น เรื่องปาทิมพานต์ ช้างเอราวัณ เป็นต้น
- ดังนั้น ไตรภูมิพระร่วงจึงนับได้ว่าเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่าสำคัญมากต่อสังคมไทยทั้งในด้านภาษา วรรณคดี ศิลปกรรม ค่านิยม อิทธิพลด้านศิลปกรรม ด้านความรู้เรื่องไตรลักษณ์ การเวียนว่ายตายเกิด ตลอดจนอุดมการณ์ที่มุ่งให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด คือ การบรรลुพระนิพพาน

1.5 ความหมายของคำยืม

ความหมายของคำยืม มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

"คำยืม (Loan Words) คือการนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย โดยปรับเสียงให้เหมาะสมกับภาษาไทยบ้าง เปลี่ยนความหมายบ้าง" (ธวัช ปุณโณทก, 2543. หน้า 14)

"คำยืม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Loan Words หมายถึง คำในภาษาต่างประเทศที่ภาษาใดภาษาหนึ่งรับเข้ามาใช้โดยปรับการออกเสียงให้เข้ากับภาษาของผู้ยืม แต่ยังคงลักษณะบางลักษณะที่คล้ายคลึงกับคำเดิมในภาษาที่ยืมมา ทำให้สามารถสืบค้นกลับไปได้ว่ายืมมาจากภาษาใด" (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 8-14 กันยายน 2546)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ดังนี้ คำยืม หมายถึง การนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทยโดยวิธีการทับศัพท์ แปลคำ และบัญญัติคำ เพื่อสะดวกในการสื่อความหมายกัน

1.6 ประเภทของการยืม

ประเภทของการยืม มีผู้แบ่งประเภทไว้ดังนี้

“ประเภทของการยืมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การยืมทางวัฒนธรรม (cultural borrowing) หมายถึงการยืมคำที่มีลักษณะบ่งชี้ลักษณะทางวัฒนธรรมบางประการมาจากอีกภาษาหนึ่ง เช่น คนไทยรับเอาวัฒนธรรมใหม่จากชาวตะวันตก จึงยืมคำในภาษาอังกฤษที่มีส่วนสัมพันธ์กับการรับวัฒนธรรมเข้ามา ตัวอย่าง

บัส (bus)	เชิ้ต (shirt)	ครีม (cream)
เชียร์ (cheer)	โซดา (soda)	แบตเตอรี่ (battery)
คอมพิวเตอร์ (computer)		

2. การยืมเพราะความใกล้ชิด (intimate borrowing) หมายถึง การยืมคำจากภาษาอื่นที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใช้ภาษาเหล่านั้นต่างอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เช่น คนไทยกับคนจีน หรือ คนไทยกับคนเขมร ต่างอยู่ใกล้ชิดกันมานาน จึงพบคำไทยบางคำที่ยืมมาจาก เขมร เช่น เกย แข ครอบ จอง ชิด เดิน เป็นต้น และคนเขมรก็ยืมคำไทยไปใช้เช่นกัน คำไทยที่ปรากฏในเขมร เช่น ดั้น ด้อ ฟ้า ผัก หมอ หนั่ง ย่าง ร้อย สามสิบ เป็นต้น

3. การยืมจากภาษาอื่น (dialect borrowing) หมายถึงการยืมภาษาจากกลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกัน แต่อาจจะต่างกลุ่มกันในสังคมหรือทางภูมิศาสตร์ เช่น ชาวไทยถิ่นอื่น ๆ รับเอาภาษาไทยมาตรฐาน (Standard Thai) ไปใช้หรือภาษาไทยมาตรฐานรับเอาภาษาถิ่นมาใช้"

(ปิยนิตย์ เปี่ยมงาม, 2544. หน้า 41-42)

“ประเภทของการยืม

1. ยืมเนื่องจากวัฒนธรรม กลุ่มที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมคล้ายกว่าจะรับเอาวัฒนธรรมจากกลุ่มที่มีความเจริญมากกว่า

2. ยืมเนื่องจากความใกล้ชิด การที่ 2 กลุ่มใช้ภาษาต่างกันอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันหรือมีอาณาเขตใกล้ชิดกัน มีความสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการยืมภาษาซึ่งกันและกัน

3. ยืมจากคนต่างกลุ่ม การยืมภาษาเดียวกัน แต่เป็นภาษาของผู้ใช้ที่อยู่ในสภาพที่ต่างกัน (ทีมงานแพทย์วิเศษ, ม.ป.ป. หน้า 3)

1.7 สาเหตุของการยืมคำ

เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของกลุ่มชนต่าง ๆ และแม้ว่ากลุ่มชนต่าง ๆ จะมีภาษาเป็นของตนเอง แต่เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชน ย่อมมีการหยิบยืมภาษาของกลุ่มชนอื่นมาใช้ในภาษาของกลุ่มตน เพื่อให้เพียงพอกับภาษาพูดและภาษาเขียน ทั้งนี้การยืมคำมีสาเหตุดังที่มีผู้กล่าวไว้คือ

1. ความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ ประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกันทางประวัติศาสตร์หรือภูมิศาสตร์ ประชาชนของประเทศทั้งสองย่อมได้รับการถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง

2. อิทธิพลทางศาสนา ประชาชนของประเทศหนึ่งที่เป็นบิณฑูศาสนาของอีกประเทศหนึ่งย่อมรับเอาภาษาของประเทศนั้นไปด้วย หรือผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาก็ต้องศึกษาภาษาของประชาชนที่ตนต้องการจะนำศาสนาเข้าไปเผยแผ่ด้วย

3. การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ย่อมมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังวัฒนธรรมที่อ่อนกว่า แต่บางครั้งก็มีในลักษณะตรงกันข้าม คือ ชาติที่มีอิทธิพลมากกว่ารับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากชาติที่มีอิทธิพลน้อยกว่า

4. ความเจริญทางการศึกษา เมื่อประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีโอกาสติดต่อกับสัมพันธ์กับชาติต่างๆ กว้างขวางขึ้น ย่อมต้องศึกษาภาษาของชาติอื่น ๆ เพื่อสะดวกในการติดต่อสื่อสารการศึกษาเล่าเรียนสมัยนี้มิใช่ศึกษาเฉพาะในประเทศของตนเท่านั้น และเป็นช่องทางทำให้เกิดการยืมคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาของตน

5. ความนิยมของประชาชน เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาของตน (พระยาอนุমানราชธนะ, 2499. หน้า 87-88)

“สาเหตุการยืมของภาษาไทย

1. ความสัมพันธ์ทางถิ่นฐาน การมีอาณาเขตติดต่อหรือใกล้เคียงกันกับมิตรประเทศ

2. ความสัมพันธ์ทางการค้า การติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับต่างประเทศ

3. ความสัมพันธ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม การเผยแผ่ ศิลปะ วรรณคดี ของต่างประเทศ

สู่ประเทศไทย

4. การศึกษาและการกีฬา การที่นักเรียนไทยไปศึกษาที่ต่างประเทศทำให้รับวิชาความรู้และวิทยาการมามากมาย

5. ความสัมพันธ์ทางการทูต การเจริญสัมพันธ์ไมตรีซึ่งกันและกันระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ" (ทิฆมนแพทย์ วิศวะ, ม.ป.ป. หน้า 3)

"สาเหตุการยืมภาษานั้น สรุปลักษณะความคิดเห็นของนักภาษาได้ดังนี้

1. เพราะคำในภาษาต่างประเทศนั้นมีความสอดคล้อง (compatibility) กับภาษาผู้รับ แม้ว่าคำนั้นจะเป็นของใหม่แต่ผู้รับเข้าใจได้ (accessibility) ผู้รับก็รู้สึกพอใจ (agreeability) และมีความคุ้นเคย (familiarity)

2. เพราะคำในภาษาต่างประเทศมีความหมายเด่น มีอารมณ์ขัน มีการสื่อความหมายพิเศษไปในทางที่ดีหรือไม่ดี" (ปิยนิตย์ เปี่ยมงาม, 2544. หน้า 42)

" สาเหตุการยืมคำ

1. เพราะเจ้าของภาษาทั้งสอง มีความเกี่ยวพันกันทางเชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่อาศัย ตามสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ดินแดนใกล้ชิดกัน อย่างเช่นไทยภาคเหนือ กับพม่า ลาว หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับเขมร หรือไทยภาคใต้กับมลายู เป็นต้น

2. มีความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ การอพยพโยกย้าย และการติดต่อทางการทูต การอพยพโยกย้ายนั้น ทำให้ภาษาของเจ้าของของถิ่นเดิมตกค้างอยู่ หรือผู้โยกย้ายมาใหม่ นำภาษาใหม่มาใช้

3. เกี่ยวข้องกันทางการค้า เพราะชนชาติต่างๆ ได้เข้ามาค้าขายในประเทศไทย จึงต้องพูดจาตกลงกัน และการโฆษณาสินค้าก็ต้องใช้ภาษาเป็นสำคัญ จึงเกิดการหยิบยืมกันขึ้นทั้งที่จงใจและไม่รู้ตัว

4. ทางด้านศาสนา ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนา ต้องมีการสอนศาสนาโดยใช้ภาษาและหนังสือ จึงต้องค้นคว้าภาษาของกลุ่มชนที่จะสอน และผู้สอนต้องใกล้ชิดกับผู้เรียน จึงมีการถ่ายทอดภาษากัน

5. การรับเอาเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนความรู้ทางวิชาการเฉพาะอย่างของชนชาติที่เจริญแล้วเข้ามา ชื่อ และศัพท์เฉพาะวิชาบางคำ จึงติดเข้ามาด้วย

6. ธุรกิจส่วนตัวของบุคคลระหว่างสองชาติ เช่น การวิจาระหว่างคนต่างชาติกับคนไทย มิตรสหาย ผู้ที่ได้เกื้อกูลอุปการะกัน

7. การศึกษาของคนเจริญขึ้น ต้องใช้ภาษาของต่างชาติเพื่อกิจการเฉพาะอย่าง เช่น การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย ต้องใช้ตำราภาษาต่างประเทศประกอบ ไทยต้องเรียนวิชาการปกครองของ อังกฤษและฝรั่งเศส เรียนวิชาการแพทย์ และเครื่องกลของเยอรมัน เรียนวิชาเกษตรของ นิวซีแลนด์ เรียนวิธีประกอบอาหารของจีนและญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันชาวฝรั่งเศสอาจจะศึกษา โบราณคดีและสังคมไทย เพื่อประโยชน์ในการเรียน การสอนวิชานั้น ๆ ในมหาวิทยาลัยของตน

8. มีการศึกษาภาษานั้น ๆ โดยตรง เพื่อประโยชน์ในการไปศึกษาต่อในต่างประเทศซึ่งข้อนี้ เป็นเรื่องเด่นในปัจจุบัน

9. มีการศึกษาภาษาของกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาภาษาโดยตรงของ นักภาษาศาสตร์หรือนักนิรุกติศาสตร์ และผู้สนใจ ข้อนี้แม้จะมีบุคคลส่วนน้อย แต่ก็มีอิทธิพลเห็นอ การหยิบยืมคำอยู่มาก เพราะคนกลุ่มนี้ล้วนเป็นผู้มีความรู้สูง และมีหน้าที่สอนประจำในสถาบัน สำคัญ มีลูกศิษย์มากมาย ที่จะรับช่วงไปใช้ในสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้อง" (สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2538 . หน้า 15-16)

จากข้อความดังกล่าว สามารถสรุปสาเหตุของการยืมคำหรือการหยิบยืมภาษาได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่อาศัยตามสภาพทางภูมิศาสตร์
2. ความสัมพันธ์ทางด้านศาสนา วัฒนธรรมประเพณี
3. การศึกษาภาษาและวิชาการของชาวต่างชาติโดยตรง
4. ความนิยมของประชาชน
5. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.8 ลักษณะการยืม

ลักษณะการยืมภาษา ปิยะนิตย์ เปี่ยมงาม จำแนกตามองค์ประกอบของภาษา ได้ 3 ประเภท คือ

1. การยืมเสียง (phonological borrowing) เช่น เมื่อภาษาอังกฤษยืมคำ rouge จากภาษาฝรั่งเศส ก็ยืมเสียง [ʒ] มาใช้ด้วย
 2. การยืมศัพท์ (lexical borrowing) เช่น ภาษาอังกฤษยืมคำ guitar, ecue, chocolate, plaza, tomato มาจากภาษาสเปน
 3. การยืมไวยากรณ์ (grammatical borrowing) เช่น ภาษาพม่าใช้หลักไวยากรณ์ ของภาษาบาลีในตำราที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธซึ่งแปลมาจากภาษาบาลี เป็นต้น
- นอกจากนี้ ลักษณะการนำคำจากภาษาหนึ่ง ไปใช้ในอีกภาษาหนึ่งยังแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- การทับศัพท์ หมายถึง การนำคำจากอีกภาษาหนึ่งเข้าไปใช้ในอีกภาษาหนึ่ง โดยตรง โดยอาจจะมีการปรับลักษณะทางเสียงของคำยืม ให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับการออกเสียงทั่วไป ในภาษาเดิม เช่น ภาษาไทยนำคำ ล [-l] เป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด เราจึงไม่ออกเสียง ล [-l] ในคำว่า เมลล์ และออกเสียง น [-n] สะกดในคำ โฮเต็ล ฟุตบอล เช่นเดียวกับเมื่อคนไทยรับคำว่า ทีวี

กัณฐูร จูร เจนร เถมิร ซึ่งเป็นภาษาเขมร เสียง ร [-r] ที่เป็นตัวสะกดในภาษาเขมรจะเปลี่ยนเป็นเสียง น [-n] สะกดในภาษาไทยเป็น เเดิน กระโถน จุน เฉนิยน เถมิน

- การแปลศัพท์ เป็นการยืมความหมายของคำในภาษาผู้ให้มาแปลแล้วสร้างคำขึ้นใหม่ในฝ่ายภาษาผู้รับ เช่น ภาษาไทยยืมคำว่า right hand แล้วใช้คำในภาษาไทยว่า มือขวา ซึ่งในการแปลอาจจะใช้คำไทยล้วน ๆ หรือคำไทยปนกับภาษาอื่น เช่น ภาษาบาลี-สันสกฤต หรือ ภาษาเขมร ดังตัวอย่าง

back ground แปลเป็น ภูมิหลัง

foot-path แปลเป็น บาทวิถี

- การบัญญัติศัพท์ คือการยืมความหมายจากภาษาผู้ให้ แล้วนำมาสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาผู้รับ คำที่เกิดจากยืมคำในลักษณะนี้ มักเป็นศัพท์ทางวิชาการที่คนไทยพยายามคิดคำขึ้นใช้แทนการทับศัพท์และมักจะพบว่า ในการบัญญัติศัพท์นั้นนิยมนำคำจากภาษาบาลี และสันสกฤตมาใช้ เช่น

free ใช้คำว่า เสรี

mood ใช้คำว่า อารมณ์

emotion ใช้คำว่า อาเวศ" (ปิยะนิตย์ เปี่ยมงาม, 2544.

หน้า 43-44)

ส่วนปราณี กุลละวณิชย์ กล่าวว่า "การยืมภาษา เป็นการที่ชนชาติ 2 ชนชาติติดต่อกัน และเมื่อมีการติดต่อกันขึ้นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนทางวิทยาการ และด้านอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนดังกล่าวอาจจะมีความคิดใหม่หรือวัตถุใหม่ ซึ่งไม่เป็นที่คุ้นเคยของคนชาตินั้น และเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องพูดถึงสิ่งนั้น ผู้พูดภาษาจึงต้องหาวิธีพูดถึงสิ่งนั้นดังนี้

1. บัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้น โดยใช้วิธีการทางภาษาในภาษาของตน เช่น เมื่อคนไทยเห็นน้ำแข็งซึ่งเป็นของใหม่ ก็ใช้วิธีการสร้างคำแบบคำผสม ซึ่งเป็นวิธีการในภาษาไทย เรียก สิ่งใหม่นี้ว่า น้ำแข็ง

2. แปลคำภาษาต่างประเทศ ที่ใช้แทนสิ่งนั้นเป็นภาษาของตนโดยตรง เช่น ส่วนวน ภาษาอังกฤษว่า right hand ก็แปลเป็นภาษาไทยตรง ๆ ว่า มือขวา

3. การใช้ทับศัพท์ต่างประเทศ เช่น ฟุตบอล ซึ่งทับศัพท์คำอังกฤษว่า football” (ปราณี กุลละวณิชย์, 2537. หน้า 398)

และสุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ กล่าวว่า “ โดยธรรมชาติของการยืมคำ คำของภาษาที่ถูกยืมมามากจะถูกเปลี่ยนรูปคำ เสียงและความหมายในภาษาใหม่ เพื่อความสะดวกในการออกเสียง และเป็นไปตามลักษณะสำคัญของภาษาผู้ยืม เว้นแต่คำที่ยืมไปนั้นจะออกเสียงสะดวกอยู่แล้ว และการเปลี่ยนแปลงเสียงจะมีมากน้อยก็แล้วแต่คำนั้น ๆ ถ้าคำใดไม่ต้องเปลี่ยนเสียงเลย เรายืมมาใช้ตรงเสียงเดิม เรียกว่า การ ทับศัพท์ โดยตรง ซึ่งการทับศัพท์ ทำได้หลายอย่าง เช่น

1. ทับศัพท์ตรง คือ ถ่ายทอดอักษรมาตัวต่อตัว (Transliteration) เช่น คำว่า ฟุตบอล (อังกฤษ) หวย (จีน)

2. ทับศัพท์โดยตัดเสียงหรือเปลี่ยนเสียงเล็กน้อย เช่น

เข็มขาบ (จาก Kimkhab ของเปอร์เซีย) เหยือก (จาก Jug ของอังกฤษ)

กุลี (จาก Kuliya ของทมิฬ) กาว (จาก glue)

3. โดยการถอดออกเป็นคำใหม่ แปลเอาความ (Loan translation) เช่น

Telephone เป็น โทรศัพท์

Seminar เป็น สัมมนา”(สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, 2538. หน้า 15)

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ ยืมมาใช้ในลักษณะการทับศัพท์ การแปลศัพท์ และการบัญญัติศัพท์ โดยการบัญญัติศัพท์นั้นส่วนใหญ่ก็ยังใช้ คำยืมภาษาบาลี สันสกฤต อยู่

1.9 คำยืมที่ปรากฏในภาษาไทย

การที่ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ในทางการติดต่อค้าขาย ทางด้านการเมือง และการเผยแพร่ทางด้านศาสนาวัฒนธรรม ทำให้ภาษาไทยมีคำภาษาต่างประเทศใช้กันทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งปรากฏอยู่ในพจนานุกรมภาษาไทย 18 ภาษา ดังที่ ปิยะนิตย์ เปี้ยมงาม สรุปไว้ว่า

“ภาษาไทยมีภาษาต่างประเทศเท่าที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ใช้อักษรย่อ 14 ภาษา และไม่ใช่อักษรย่อ 4 ภาษา ได้แก่

1. ภาษาเขมร อักษรย่อใช้ (ข.)

2. ภาษาจีน	อักษรย่อใช้	(จ.)
3. ภาษาชวา	อักษรย่อใช้	(ช.)
4. ภาษาญวน	อักษรย่อใช้	(ญ.)
5. ภาษาญี่ปุ่น	อักษรย่อใช้	(ญ.)
6. ภาษาตะเลง	อักษรย่อใช้	(ต.)
7. ภาษาบาลี	อักษรย่อใช้	(ป.)
8. ภาษาสันสกฤต	อักษรย่อใช้	(ส.)
9. ภาษาฝรั่งเศส	อักษรย่อใช้	(ฝ.)
10. ภาษาเบงกอล	อักษรย่อใช้	(บ.)
11. ภาษามลายู	อักษรย่อใช้	(ม.)
12. ภาษาละติน	อักษรย่อใช้	(ล.)
13. ภาษาอังกฤษ	อักษรย่อใช้	(อ.)
14. ภาษาฮินดี	อักษรย่อใช้	(ฮ.)
15. ภาษาโปรตุเกส	ไม่ใช้อักษรย่อ	
16. ภาษาเปอร์เซีย	ไม่ใช้อักษรย่อ	
17. ภาษาอาหรับ	ไม่ใช้อักษรย่อ	
18. ภาษาทมิฬ	ไม่ใช้อักษรย่อ	

ภาษาต่างประเทศที่ไทยรับมาใช้ทั้งหมดนี้ พอจะแบ่งออกได้เป็น 2 พวก คือ

1. ภาษาแถบเอเชีย ได้แก่ เขมร จีน ชวา ญวน ญี่ปุ่น ตะเลง (มอญ) บาลี เบงกอล สันสกฤต มลายู ฮินดี และทมิฬ เป็นต้น
2. ภาษาทางตะวันตก ได้แก่ ฝรั่งเศส ละติน อังกฤษ โปรตุเกส เปอร์เซีย และอาหรับ เป็นต้น" (ปิยะนิตย์ เปี่ยมงาม, 2544. หน้า 39)

คำภาษาต่างประเทศที่บันทึกไว้ในพจนานุกรมนี้ เป็นคำภาษาต่างประเทศทั้งในแถบเอเชีย และตะวันตก ซึ่งภาษาทางตะวันตกนี้ เป็นภาษาที่ไทยรับเอามาใช้ในภายหลัง ส่วนภาษาต่างประเทศสมัยเก่าที่ไทยรับเอามาใช้มีดังต่อไปนี้

1. ภาษาเขมร	2. ภาษามลายู
2. ภาษาบาลี	4. ภาษาไทยเหนือ
5. ภาษาสันสกฤต	6. ภาษาลังกาหรือภาษาทมิฬ
7. ภาษามอญ	8. ภาษาพม่า

(ปิยะนิตย์ เปี่ยมงาม, 2544. หน้า 1)

จากเอกสารดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าการยืมคำเป็นธรรมชาติของภาษาที่ยังไม่ตาย ที่จะต้องมีการถ่ายทอดหยิบยืมกันในลักษณะการทับศัพท์ แผลศัพท์ บัญญัติศัพท์ เพื่อให้ภาษาของตนมีคำใช้มากขึ้น สะดวกในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน อีกทั้งทำให้ภาษามีความเจริญงอกงาม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

2.1 คำยืม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำยืมมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

พันศักดิ์ ช่อนดีกุล ศึกษาคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยสมัยอยุธยา เพื่อจะศึกษาโครงสร้างคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยชนิดต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่าการนำคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยสมัยอยุธยานั้น มี 3 ลักษณะคือ

1. นำมาใช้เป็นคำเดี่ยว ส่วนมากนำมาใช้ในรูปคำศัพท์ คือคำที่ไม่มีวิภัติในภาษาเดิม มีทั้งคำเดี่ยวที่ไม่มีอุปสรรคนำหน้าและมีอุปสรรคนำหน้า

2. นำมาใช้เป็นคำสมาส แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คำสมาสเต็ม ได้แก่ การสร้างคำสมาสตามหลักเกณฑ์ของภาษาเดิม และคำสมาสไทย คือ การสร้างคำสมาสซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคำสมาสในภาษาเดิม

3. นำมาใช้ในการสร้างคำแบบไทย ได้แก่ นำมาสร้างเป็นคำพยางค์ คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ การสร้างคำแบบไทยดังกล่าวจะมีคำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตอยู่ อาจเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของคำก็ได้ (พันศักดิ์ ช่อนดีกุล, 2531. หน้า ก)

วันทนีย์ ม่วงบุญ ศึกษาคำยืมในจารึกสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ภาษาสันสกฤตและบาลีนำเข้ามาใช้มากที่สุด รองลงไปได้แก่คำเขมร คำภาษามอญมีจำนวนน้อยมาก และพบอีกว่า จำนวนศัพท์ทางศาสนาและวัฒนธรรมจากประเทศอินเดียที่เข้ามาพร้อมกับคำสันสกฤตและบาลีมีจำนวนมากที่สุด แสดงว่าวัฒนธรรมอินเดียมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยค่อนข้างสูง วัฒนธรรมเขมรมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยพอสมควร ส่วนวัฒนธรรมมอญปรากฏว่ามีน้อยมาก ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้ในตอนท้ายบทสรุปว่า “ข้อสรุปนี้จะยุติได้ก็ต่อเมื่อมีการศึกษาการยืมคำในแนวเดียวกันนี้ในภาษาไทยสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ต่อไป” (วันทนีย์ ม่วงบุญ, 2532. หน้า 335)

อุทัยวรรณ นิยมมี ได้ศึกษาคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาชาติคำหลวงกัณฑ์เทศพร โดยศึกษาที่มาของคำยืม การเปลี่ยนแปลง ต้นเสียงสระและเสียงพยัญชนะ และความหมายของคำบาลีและสันสกฤต ผลการศึกษาพบว่า คำยืมภาษาสันสกฤตมากกว่าภาษาบาลี ในคำที่มีใช้สองภาษาแต่ออกเสียงต่างกัน จะเลือกให้ภาษาสันสกฤตมากกว่าภาษาบาลี ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงของคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะ โดยมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะตัดเสียง, เต็มเสียง และเปลี่ยนเสียง

(อุทัยวรรณ นิยมมี, 2534 . หน้า 189-190)

สุพัชรินทร์ วัฒนพันธ์ ศึกษาลักษณะคำยืมภาษาชวา มลายู ในบทละครเรื่องดาหลังและอิเหนา โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างพยางค์ด้านเสียง และด้านความหมาย ผลการศึกษาพบว่า คำชวา- มลายู เดิมมีบางคำที่ชวา- มลายู ยืมมาจากภาษาสันสกฤต จนกระทั่งเสียงกลายเป็นเสียงชวา-มลายู และคำบางคำเสียงและความหมายไม่เหลือเค้าเดิมของคำสันสกฤต, คำยืมชวา-มลายูในบทละครใช้ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะคำศัพท์ทั่ว ๆ ไป จะมีการออกเสียงแตกต่างกันบ้างเป็นบางคำซึ่งพบน้อยมาก ส่วนคำที่ออกเสียงแตกต่างกันคือชื่อตัวละคร, การออกเสียงภาษาชวาและภาษามลายูมีบางคำออกเสียงต่างกันเพียงเล็กน้อย คำศัพท์ส่วนใหญ่จะเป็นคำชวามากกว่าคำมลายู, การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างพยางค์ มีการเปลี่ยนแปลงโดยการลดพยางค์ด้วย การตัดเสียงพยัญชนะ สระ การเพิ่มพยางค์เสียงพยัญชนะสระ การเปลี่ยนแปลงระบบเสียงพยัญชนะและสระ, การเปลี่ยนแปลงด้านเสียงมี 2 ประเภทคือ การเปลี่ยนแปลงชนิดมีข้อจำกัด และการเปลี่ยนแปลงชนิดไม่มีข้อจำกัด, การเปลี่ยนแปลงด้านความหมายมีทั้งความหมายคงเดิม ความหมายแคบเข้า, ความหมายกว้างออก, ความหมายย้ายที่ (สุพัชรินทร์ วัฒนพันธ์, 2537, หน้า 143-147)

อมรรัตน์ อมราพิทักษ์ ศึกษาคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต ในวรรณกรรมเรื่องมหาภารตยุทธของสุภร ผลชีวิต โดยศึกษารากคำของคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต และศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านรูปคำ เสียง และความหมายของคำ ผลการศึกษาพบว่า มีคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวน 971 คำ จำแนกเป็น คำภาษาบาลี 227 คำ คำภาษาสันสกฤต 364 คำ คำที่เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต 375 คำ คำที่มีการดัดแปลงโดยใช้รูปคำภาษาบาลีและสันสกฤตผสมกัน 5 คำ การเปลี่ยนแปลงด้านรูปคำโดยการตัดรูป โดยการเติมรูป โดยการเปลี่ยนรูป การเปลี่ยนแปลงด้านเสียงของคำมีการเปลี่ยนแปลงโดยการตัดเสียง โดยการเติมเสียง โดยการเปลี่ยนเสียง โดยการกลมกลืนเสียง โดยการสับเสียง (อมรรัตน์ อมราพิทักษ์, 2539, หน้า 355-358)

สุเทพ พรมเลิศ ศึกษาคำยืมในจารึกไทยอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ดินแดนในบริเวณภาคอีสาน มีการใช้คำยืมภาษาบาลี – สันสกฤต ประมาณ 20% ของคำที่ใช้ในจารึกไทยอีสานทั้งหมด และมีจำนวนมากกว่าคำยืมภาษาเขมร ซึ่งมีประมาณ 5% คำยืมเหล่านั้นมีทั้งคำที่ไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะใด ๆ เลย และมีทั้งคำที่เปลี่ยนแปลงด้านเสียง โครงสร้างพยางค์ การสะกด การันต์ ตำแหน่งและหน้าที่ของคำ และความหมาย คำยืมบางคำมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหนึ่งลักษณะ การเปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงด้านเสียง รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างพยางค์ การสะกดการันต์ ความหมาย และหน้าที่ของคำ ตามลำดับ ส่วนการ

เปลี่ยนแปลงที่พบน้อยที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงด้านตำแหน่งของคำ (สุเทพ พรหมเลิศ, 2542. หน้า 336-337)

เปรมินทร์ คาระวี ศึกษาคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการยืมเปรียบเทียบเสียงและความหมายของคำยืมกับคำเขมรปัจจุบันและโบราณ เปรียบเทียบลักษณะการยืมคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับคำยืมเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน และเพื่อสันนิษฐานสมัยและวิธีการยืมคำเขมรเข้ามาในภาษาไทยถิ่นใต้ ผลการศึกษาพบว่าคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้จำนวน 1,320 คำ ในจำนวนนี้มีอยู่ 573 คำ ที่ตรงกับคำยืมเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน และมีอยู่ 394 คำ ที่เป็นคำยืมเขมรที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ กับเสียงในคำเขมรปัจจุบันพบว่า มีลักษณะเสียงสัมพันธ์ 10 แบบ ภาษาไทยถิ่นใต้ยืมคำเขมรส่วนใหญ่มาโดยมีการลดเสียงบางเสียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงพยัญชนะต้น แต่ภาษาไทยมาตรฐานยืมคำเขมรส่วนใหญ่มาทั้งคำและ เมื่อเปรียบเทียบเสียงของคำยืมกับคำเขมรปัจจุบันและคำเขมรโบราณพบว่า เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืม อาจสัมพันธ์กับเสียงในภาษาเขมรได้หลายเสียง ซึ่ง ปรากฏว่าเสียงเหล่านี้คล้ายคลึงกับเสียงในคำสัมพันธ์ในภาษาเขมรโบราณมากกว่าในคำสัมพันธ์ในภาษาเขมรปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงอาจนำเสียงบางเสียงในคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ มาเป็นเกณฑ์ในการสันนิษฐานสมัยของการยืมคำเขมรบางคำได้ โดยพบว่ามีคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่า ได้ยืมเข้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ 306 คำ มีคำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่า ได้ยืมเข้ามาจากภาษาเขมรปัจจุบัน 81 คำ ส่วนคำยืมที่เขมรที่เหลือซึ่งเป็นคำส่วนใหญ่ไม่น่าจะใช้เกณฑ์ทางเสียงมาสันนิษฐานสมัยการยืมได้ ส่วนในด้านความหมายพบว่าทั้งคำยืม คำเขมรโบราณและคำเขมรปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความหมายเหมือนกัน มีเพียงส่วนน้อยที่แสดงให้เห็นความแตกต่างทางความหมาย ซึ่งแตกต่างกันอยู่ 5 แบบ

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของวิธีการยืมปรากฏว่าคำยืมเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มว่าได้ยืมเข้ามาโดยรับเสียงพูดที่ได้ยิน ส่วนที่เหลืออีก 57 คำ มีแนวโน้มว่าได้รับเข้ามาทาง ตัวเขียน (เปรมินทร์ คาระวี, 2539. หน้า 415-440)

ประนอม สมานทอง ศึกษาภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียงเด่นชัดกว่าการเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย การเปลี่ยนแปลงด้านเสียงทั้งเสียงทั้งเสียงพยัญชนะ และเสียงสระมีความหลากหลาย เสียงพยัญชนะที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์เปลี่ยนตามเสียงภาษาเขมรถิ่นสุรินทร์ และตามเสียงภาษาบาลีและสันสกฤตที่ใช้ในภาษาไทยและภาษาเขมรมาตรฐาน ส่วนเสียงสระเปลี่ยนไปได้

หลายรูปแบบ ส่วนใหญ่มีการยืมเสียงเนื่องจากการตัดพยางค์หลัง คำภาษาบาลีและสันสกฤต ในภาษาเขมร

ถิ่นสุรินทร์มีการลดจำนวนพยางค์ให้น้อยลง ความหมายของคำมีการทำให้แคบลง เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนไป อนึ่ง ส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางความหมายเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเสียงและการได้รับอิทธิพลทางความหมายของคำภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยและภาษาเขมรมาตรฐาน (ประนอม สมานทอง, 2541. หน้า 158-159)

ทองสุข นาชัยดี ศึกษาภาษาบาลีและสันสกฤตในวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ประเภทนิทานและคำสอน ผลการศึกษพบว่า คำภาษาบาลีและสันสกฤตมาตรฐานมีการเปลี่ยนแปลงหลายลักษณะทั้งการยืมเสียง ทอนเสียง สับเสียง เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของเสียง เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้รูปคำภาษาบาลีและสันสกฤตที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน ส่วนใหญ่ไม่คงรูปตามแบบคำภาษาบาลีและสันสกฤตมาตรฐาน แต่จะกลายไปตามเสียงที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งออกเสียงได้สะดวกกว่าแทน บางกรณีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำบางคำอาจบอกความเป็นมาได้ เช่น การรับคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาอีสาน อาจรับผ่านมาทางภาษาไทยถิ่นกลางถิ่นเหนือหรือทางเขมรก็ได้ ส่วนรูปคำบาลีและสันสกฤตที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานได้เปลี่ยนไป เพราะรับอิทธิพลทางเสียงของภาษาท้องถิ่น ส่วนเรื่องความหมาย คำบาลีและสันสกฤตเหล่านี้จะคงความหมายเดิมไว้บางส่วน และมีการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นไปได้ทั้งความหมายกว้างออกหรือแคบเข้าบ้างมีบางส่วนที่ความหมายเปลี่ยนไปทั้งหมด (ทองสุข นาชัยดี, 2541. หน้า 86-87)

จากเอกสารดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าคำยืมที่นำมาใช้ในภาษาไทยส่วนมากมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ นอกจากนั้นยังมีการเพิ่มคำและมีการตัดคำเพื่อให้เหมาะสมและสะดวกสำหรับใช้ในภาษาไทยและการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน

2.2 ไตรภูมิพระร่วง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้ศึกษาไว้ดังนี้

จินตนา พุทธเมตตา ศึกษาเรื่อง การใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์ในไตรภูมิพระร่วง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะการใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์ในไตรภูมิพระร่วง มีลักษณะการใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์ 4 แบบ คือ ภาพพจน์แบบความเปรียบโดยตรง (Simile) ภาพพจน์แบบ

ความเปรียบโดยนัย (Metaphor) ภาพพจน์แบบการกล่าวเกินจริง (Hyperbole) และภาพพจน์แบบบุคคลาธิษฐาน (Personification) (จินตนา พุทธเมตตะ, 2536. หน้า 124)

สาวิตรี แสนสว่าง ศึกษาวิเคราะห์คำภาษาตระกูลในไทไตรภูมิภค ผลการศึกษาปรากฏว่า อักษรขอมที่ใช้จารในไตรภูมิภคทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว มีอักษรวิธีแตกต่างจากอักษรวิธีไทยปัจจุบัน นอกจากนั้น การเขียนคำบางคำยังมีลักษณะพิเศษคือ นิยมเขียนตามแบบการเขียนพยัญชนะสังโยคของบาลีและสันสกฤต และคำ ๆ เดียวปรากฏในข้อมูลเดียวกัน บางครั้งเขียนไม่เหมือนกัน นอกจากนี้การเขียนคำยังมีลักษณะพิเศษของการประสมรูปอักษร คือนิยมเขียนตามความนิยมกันมาในด้านชนิดของคำ พบว่ามีทั้งคำโดด คำผสม คำประสมและคำต่างชนิดกัน ส่วนประเภทของคำนั้น มีทั้งคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ และคำสันธาน (สาวิตรี แสนสว่าง, 2537. หน้า ค)

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าไตรภูมิพระร่วงมีการใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์ และมีคำยืมอักษรขอมที่มีอักษรวิธีแตกต่างจากอักษรวิธีไทยปัจจุบัน และบางคำนิยมเขียนตามแบบการเขียนพยัญชนะสังโยคของบาลีและสันสกฤต และคำ ๆ เดียวปรากฏในข้อมูลเดียวกัน บางครั้งเขียนไม่เหมือนกัน ส่วนการเขียนคำนิยมเขียนตามคำไทยที่เขียนตามความนิยมกันมา